

ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਮਸੀਹ ਦੀ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਖੁਯੋਗੀ ਅਤੇ ਵਚਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਚਾਅ (ਭਾਗ 1)

ਅਧਿਆਇ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਸਰੋਸਠ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤ ਦਲੀਲਾਂ ਵਰਤੀਆਂ:

ਦਲੀਲ ਇਕ: ਗਲਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਕਰਕੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ (3: 1-5)।

ਦਲੀਲ ਦੋ: ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨਾਲ (3: 6-9)।

ਦਲੀਲ ਤਿੰਨ: ਕਿਉਂਕਿ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਪ ਮਿਲਿਆ (3: 10-14, 19-22)।

ਦਲੀਲ ਚਾਰ: ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ (3: 15-18)।

ਦਲੀਲ ਪੰਜ: ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਕੰਮ ਮਸੀਹ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਨਿਗਾਹਬਾਨ (ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜਾਂ ਸਫ਼ਰ) ਬਣਨ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ (3: 23-4: 7)।

ਦਲੀਲ ਛੇ: ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਾ ਮੁੜਨ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਮਸੀਹ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਾ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਪਣੇ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਆਸ ਨੂੰ ਗੁਆ ਬੈਠਣਾ (4: 8-20)।

ਦਲੀਲ ਸੱਤ: ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾਹ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜਾ ਦੋ ਨੇਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦੀ (ਜਿਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸਾਰਾਹ ਕਰਦੀ ਹੈ) ਸ਼ਰਾ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ (ਜਿਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸਾਰਾਹ ਦੀ ਗੌਲੀ ਹਾਜ਼ਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ) ਨਾਲੋਂ ਕੀਤੇ (4: 21-31) ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹਨ।

ਅਧਿਆਇ 1 ਅਤੇ 2 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਰਸੂਲ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਦਵੀ ਅਤੇ ਉਸ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ। 3: 1-5 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਗਲਾਤੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰੂਹਾਨੀ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਗਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਕਿਰਪਾ ਦੇ

ਰਾਹੀਂ ਬਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ। ‘ਉਹ ਅਨੁਭਵ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਦਾਅਰੇ ਵਿਚ ਸੀ।’¹ ਰਸੂਲ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਹਾਰ (ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਾ) ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਬਦਲੀ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਗਲਾਤੀਆ ਦੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਆਖਿਆ।

ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ (3:1-5)

1^{ਹੇ ਮੂਰਖ ਗਲਾਤੀਓ, ਕਿਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਜਾਦੂ ਪਾ ਲਏ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਸੂ ਮਸੀਹ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰਣ ਪਰਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? 2^{ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਨਿਰਾ ਇੰਨਾ ਮਲੂਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਆਤਮਾ ਪਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਅਥਵਾ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਤੋਂ? 3^{ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੂਰਖ ਹੋ? ਭਲਾ, ਆਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋ? 4^{ਕੀ ਤੁਸਾਂ ਐਨਿਆਂ ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਝੱਲਿਆ ਜੇ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਐਵੇਂ ਭੀ ਹੋਵੇ! 5^{ਫੇਰ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਯਾ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਤੋਂ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈ।}}}}}

ਆਇਤ 1. ਪੌਲਸ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਹੇ ਮੂਰਖ ਗਲਾਤੀਓ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ‘ਹੇ’ ਲਈ (O) ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੈ। ‘ਹੇ’ ਵਿਸਮਿਕ ਪਦ Ω ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਵਰਣਮਾਲਾ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਅੱਖਰ ਓਮੇਗਾ ਹੈ। ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਅੱਖਰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ‘ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ (ਵਾਕਖੰਡ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ)’ ਹੈਰਾਨੀ ਜਤਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।² ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗਲਾਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਪੌਲਸ ਦਾ ਖਤ ਬੜਾ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੇ ਇਸ ਵਿਸਮਿਕ ਪਦ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ NASB, NIV, NRSV ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਡਸਪੀਡ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਤੁਸੀਂ ਬੇਅਕਲ ਗਲਾਤੀਓ!’ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਾਲਾ ‘ਹੇ’ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਰੰਗੀਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਗਲਤ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਦ ਤਾਂ ਫਿਲਿਪਸ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ‘ਓਏ ਤੁਸੀਂ ਗਲਾਤੀਆ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਬੇਵਕੂਫ਼ੋ!’ ਇਹ ਵਾਕਰਚਨਾ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਪਿਆਰ ਝਲਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪੌਲਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਨਿਹਚਾ ਵਿਚ ਉਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਮਰਾਹ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਅਨੁਵਾਦ ਵਾਂਗ ਮੂਲ ਅਰਥ ਦੇ ਓਨਾਂ ਹੀ ਨੇੜੇ ਹੈ।

‘ਮੂਰਖ’ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ (*anoētos*, ਐਨੋਟੋਸ) ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ‘ਬੁੱਧੀਹੀਣ’ ਹੈ।³ ਇਹ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ (*nous* ‘ਬੁੱਧੀ’) ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ *anoetos* ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਦਿਮਾਗ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। *Anoētos* (ਐਨੋਟੋਸ) ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ *noeō* (‘ਸੋਚ’) ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ

ਦਾ ਅਰਥ, ‘‘ਸਮਝਣਾ’’ ‘‘ਸਮਝ’’ ਜਾਂ ‘‘ਜਾਣਨਾ’’ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ *anoetos* (ਅਨੋਟੋਸ) ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ (*a*) ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ‘‘ਅਲਫ਼ਾ’’ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਅ’’ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ‘‘ਬਿਨਾਂ’’ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਆਮ ਅਰਥ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ‘‘ਬੁੱਧਹੀਣ,’’ ‘‘ਵਿਚਾਰਹੀਣ,’’ ‘‘ਬੇਸਮਝ।’’

ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੌਲਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਨਮ ਦੁਆਇਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:15; ਫਿਲੋਮੋਨ10)। 4:19 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘‘ਹੇ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਓ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਸੂਰਤ ਨਾ ਫੜ ਲਏ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਫੇਰ ਪੀੜਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।’’ ਉਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ‘‘ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਓ’’ (*tekna mou*, ਟੇਕਨਾ ਮੋਉ) ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਵਾਦ NIV ਵਿਚ ‘‘ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਛੋਟੇ ‘‘ਬੱਚੇ’’ ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੋੜਫੋੜ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਅਨਜਾਨ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ ਸਨ।

ਪੌਲਸ ਨੇ ਇਕ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾਸਮਝੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਾਏ ਕਿ ਉਹ ਮੂਰਖਤਾ ਭਰੀ ਫਾਹੀ ਵਿਚ ਫਸ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਐਨਾ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘‘ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮਸੀਹ ਐਵੇਂ ਹੀ ਮੋਇਆ।’’ (2:21)

ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਮੂਰਖ ਗਲਾਤੀਓ’’ ਆਖਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿਹ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਜਾਦੂ ਪਾ ਲਏ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਸੂ ਮਸੀਹ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰਕ ਪਰਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਪੌਲਸ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਐਨੀ ਛੋਟੀ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜਿਸੂ ਦਾ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਪੌਲਸ ਲਈ ਮਸੀਹੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ ਸੀ (6:14; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:22, 23; 2:2; 15:3, 4)। ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਮੁੜ ਕੇ ਸ਼ਰਾ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ ਦੀ ਇੰਤਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*baskaino*, ਬਸਕਾਇਨੋ) ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਜਾਦੂ ਪਾ ਲਏ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਮੂਲ ਵਿਚ ‘‘ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪਾਉਣਾ।’’⁴ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।⁵ ਕੈਠਬ ਐਲ. ਬੋਨਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ‘‘ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘੂਰ ਕੇ ਜਾਦੂ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਦੂ ਦੀ ਕਲਾ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ।’’⁶ NLT ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘‘ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਦੀ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਲਗ ਗਈ?’’ (ਵੇਖੋ CEV; NRV)। ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਅਜਿਹੇ ਕਾਫ਼ਿਰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਖਣਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਯੂਨਾਨੀ-ਰੋਮੀ ਜਗਤ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ।⁷

‘‘ਸਰੀਰਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ’’ (*prographō*, ਪ੍ਰੋਗ੍ਰੇਫੋ) ਰਸੂਲ ਪੌਲਸ ਦੇ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼

ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਗਲਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ, ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਇਸਤਿਹਾਰ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਮ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 2. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੋਂ ਨਿਰਾ ਇੰਨਾ ਮਲੂਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਆਤਮਾ ਪਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਅਥਵਾ ਨਿਰਾਢਾ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਤੋਂ? ਪਹਿਲਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਇੱਥੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵੇਲੇ ਹਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:38; ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 8:15-17)। ਪਰ ਗਲਾਤੀਆਂ 3:2 ਤੋਂ 3:5 ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਇਹ ਅਰਥ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਬੜੇ ਹੀ ਸਾਫ਼, ਆਤਮਾ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰੀ ਦਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:4-11, 27-31), ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਤਰਸ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਵੇਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਵਾਲੇ ਦਿਲ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਗੈਰਕੌਮ ਵਿੱਚੋਂ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕਬੂਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 11:16, 17)। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਅਫ਼ਸੂਸ ਵਿਚ ਬਾਹਾਂ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਆਤਮਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 19:1-7)।

ਗਲਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਾਸ ਦਾ ਦਾਨ ਉਦੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਾਢਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਕੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ (3:26, 27)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 10:17)। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਖੋਪਣ ਲਈ ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆ ਗਏ। ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਤਮਾ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 3. ਆਇਤ 1 ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੂਰਖ ਹੋ? ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸੀ। ਇੰਜੀਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੂਹਾਨੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਚਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਮਾਪੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜਿਸ ਦੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਭਲਾ, ਆਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋ? “ਆਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਅਰੰਭ” ਮਸੀਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੇ ਅਰੰਭ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਗਲਾਤੀਆਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ (ਰੋਮੀਆਂ 6:4)। ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਾਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:13) ਅਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਆਤਮਾ ਦੇ ਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਖ਼ੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਗਲਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਮੂਰਖਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਉਹ “ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਪਤ” ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਲਾਹੀ (“ਆਤਮਾ”) ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ (“ਸਰੀਰ”) ਵਿਚਕਾਰ ਬੜਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ “ਸਰੀਰ” ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ

ਸ਼ਬਦ (*sarx*, ਸਾਰਕਸ) ਦੇ ਕਈ ਭੇਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਰੀਰਕ ਦੇਹ ਨਾਲ ਹੈ।¹⁰ NLT ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਮਨੁੱਖੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼’ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਹੈ (ਵੇਖੋ 3:5)।

‘ਸਮਾਪਤ’ ਸ਼ਬਦ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ (*epiteleō*, ਐਪੀਟੇਲੋਓ) ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ,’ ‘ਖਤਮ,’ ਜਾਂ ‘ਪਰਿਪੱਕ ਹੋਣਾ।’ ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਾ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪਰਿਪੱਕ ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ। 3:23-29 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਤਕ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਨਾ ਕਿ ਮਸੀਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾ ਵੱਲ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਾ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ (ਕੁਚ 19:3-6) ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਮਰਨ ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਨੂੰ। ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਗੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਨੂੰ।

ਆਇਤ 4. ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਗਲਾਤੀਆਂ ਨੇ ਨਿਰੋਲ ਇੰਜੀਲ ਤੋਂ ਫਿਰ ਕੇ ਐਨਿਆਂ ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਝੱਲਿਆ (ਵੇਖੋ 1:6-9)। ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੁਣ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੇ ਝੱਲੀਆਂ ਸਨ। ਤਾਂ ਵੀ ਪੌਲਸ ਅਤੇ ਬਰਨਬਾਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 13; 14)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੁਠੇ ਨਬੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਪਰਤੀਤਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਝੱਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਗਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੌਲਸ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਪਥਰਾਅ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨਾਲ ਐਨੇ ਅਪਮਾਨ ਭਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਵੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 14:2)। ਬੇਪਰਤੀਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਬਣੇ (ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੇ) ਬਗੈਰ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲ ਮੁੜ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜੇ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਐਵੇਂ ਭੀ ਹੋਵੇ ! ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਗਲਾਤੀ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਦੀ ਅਸਲ ਇੰਜੀਲ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਉਹ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਸੀ।¹¹

ਆਇਤ 5. 3:3 ਵਾਲੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਫੇਰ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਕਰਮਾਤਾਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਯਾ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਤੋਂ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਇਹ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਗਲਾਤੀਆਂ ਨੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਕਰਕੇ ਆਤਮਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਚਮਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਦੋ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ (*epichorēgeō*, ਏਪੀਕੋਰੇਜੀਓ) ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਦਿੰਦਾ’ ਜਾਂ ‘ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸ਼ਬਦ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।¹² ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਪਰੋਪਕਾਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ (*chorēgeō*, ਕੋਰੇਜੀਓ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਲਾਸਿਕਲ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਲਈ ‘ਕੋਰਸ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਖ਼ਰਚਾ ਦੇਣ’ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।¹³ ਇੱਥੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਨਾਲ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣਾ ਆਤਮਾ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*energeō*, ਇਨਰਜੀਓ) ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ‘ਕੰਮ’ ਜਾਂ

“ਸਰਗਰਮ ਹੋਣਾ।” ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਾਉਂ (*energeia*, ਇਨਰਜੀਆ) ਉਰਜਾ ਲਈ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ “energy” ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਖ਼ੁਦ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਉਰਜਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਨ।

ਪੌਲਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੋਅਜਜ਼ਿਆਂ ਜਿਹੜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ (ਵੱਲ ਗਲਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਆਣਪੁਣੇ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ)। “ਆਤਮਾ ਦਾ ਫਲ” ਜਿੱਥੇ “ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ” ਦੇ ਉਲਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ (5: 16-26; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 7: 15-23), ਉੱਥੇ ਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੋਅਜਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਗਲਾਤੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇ।

ਕਈ ਹਵਾਲੇ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ ਵਿਚ, ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਵਿਖਾਵੇ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ, 3:5 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਕਸ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਚਮਤਕਾਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ, “ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਏਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਓਹ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਭੂਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਗੇ, ਓਹ ਨਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ¹⁴ ਬੋਲੀਆਂ ਬੋਲਣਗੇ, ... ਓਹ ਰੋਗੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣਗੇ ਤਾਂ ਓਹ ਚੰਗੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।”

... ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਹਰ ਥਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਰ ਵਚਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਜਿਹੜੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 16: 17-20)।

ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ: ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ: “ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ” (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:5)।

ਪੰਤੇਕੁਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰਸੂਲਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ: “ਓਹ ਸੱਭੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਜਿਵੇਂ ਆਤਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿੱਤਾ” (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:4)¹⁵

ਪੰਤੇਕੁਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਤਰਸ ਵੱਲੋਂ ਯੋਏਲ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਣਾ: “ਇਹ ਉਹ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਯੋਏਲ ਨਬੀ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ, ... ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵਹਾ ਦਿਆਂਗਾ,¹⁶ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਅਰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਕਰਨਗੇ, ... ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਤਾਰਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਅਚੰਭੇ, ਅਰ ਹੇਠਾਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਲਹੂ ਤੇ ਅੱਗ ਪੂੰਏ ਦੇ ਬੱਦਲ ਵਿਖਾਵਾਂਗਾ” (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2: 16-19)।

ਪੰਤੇਕੁਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਤਰਸ ਦਾ ਸਰਮਨ: “ਸੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਕੋਲ ਅੱਤ ਉੱਚਾ ਹੋ ਕੇ ਅਰ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਦਾ ਕਰਾਰ ਪਾ ਕੇ ਉ ਸ ਨੇ ਇਹ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਅਤੇ ਸੁਣਦੇ ਹੋ ਵਹਾ ਦਿੱਤਾ” (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:33; ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:7, 8, 11-13)।

ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ: “ਹਰ ਇਕ ਜਾਨ ਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਾ ਅਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਚੰਭੇ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਗਟ ਹੋਏ” (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:43)।

ਸਮਊਨ ਵੱਲੋਂ ਵੇਖੇ ਗਏ ਫਿਲਿੱਪਸ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ: ‘‘ਨਾਲੇ ਸਮਊਨ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਪਰਤੀਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਿੱਪਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਜੋ ਪਰਗਟ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਵੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਹੋਇਆ’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 8: 13)।

ਸਾਮਰੀਆ ਵਿਚ ਪਤਰਸ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਕੰਮ: ‘‘... ਪਤਰਸ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ... ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਪਾਉਣ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਅਜੇ ਤੀਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤੇ ਨਾ ਉੱਤਰਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਤਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਮਿਲਿਆ। ਸੋ ਜਾਂ ਸਮਊਨ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਜੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਰੁਪਏ ਲਿਆਇਆ। ਅਤੇ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਾਂ ਸੋ ਉਹ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਮਿਲੇ’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 8: 14-19)।

ਕੁਰਨੇਲਿਉਸ ਦੇ ਘਰ ਪਤਰਸ ਦਾ ਸਰਮਨ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਮਿਲਣ: ‘‘ਪਤਰਸ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਵਚਨ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਉਤਰਿਆ। ਅਰ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ [ਯਹੂਦੀ] ਨਿਹਚਾਵਾਨ ਜਿੰਨੇ ਪਤਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ ਸਭ ਦੰਗ ਹੋ ਗਏ ਜੋ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਦਾਤ ਵਹਾਈ ਗਈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲੀਆਂ ਬੋਲਦੇ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ ਸੁਣਿਆ। ਤਦ ਪਤਰਸ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਆਖਿਆ। ਕੀ ਕੋਈ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸੱਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਪਾਇਆ ਹੈ ਬਪਤਿਸਮਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ?’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 10: 44-47)।

ਯਰੂਸਲਮ ਵਿਚ ਪਤਰਸ ਵੱਲੋਂ ਸਫ਼ਾਈ: ‘‘ਅਤੇ ਜਾਂ ਮੈਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਉਤਰਿਆ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਉਤਰਿਆ ਸੀ। ਤਦ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਬਚਨ ਚੇਤੇ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਉਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਭਈ ... ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹੋ ਜਹੀ ਦਾਤ ਦਿੱਤੀ ਜਹੀ ਸਾਨੂੰ ਭੀ ... ਤਾਂ ਫੇਰ ਮੈਂ ਕੌਣ ਸਾਂ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸੱਕਦਾ?’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 11: 15-17)।

ਹੋਰ ਹਵਾਲੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਜੀਉਣ ਵਿਚ ਮੋਅਜਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।¹⁷ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੇਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ, ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਮੁੱਖ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 7; 14: 12, 18, 19, 26)। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਅਜੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਚਨ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵਿਚ ਨਬੂਵਤ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਭਾਵ ਖੁਦਾ ਇਲਹਾਮ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਉਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸਦੇ ਅਤੇ ‘‘ਗਿਆਨ ਦੀ ਗੱਲ’’ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 8) ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕਤਾ ਸਮਝ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਮਤਕਾਰੀ ਗੱਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉੱਤੇਜਨਾ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਬਲਕਿ ਉਹ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਦੇਹ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 7-16)।

ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ (3:6-9)

ਜਿਵੇਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਰਤੀਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਧਰਮ ਗਿਣੀ ਗਈ।⁷ ਸੋ ਜਾਣ ਛੱਡੋ ਭਈ ਜਿਹੜੇ ਪਰਤੀਤ ਵਾਲੇ ਹਨ ਓਹੋ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ।⁸ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਨੇ ਅੱਗਿਓਂ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਭਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਵੇਗਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਹੀ ਇਹ ਖੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਸੁਣਾਈ ਭਈ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਣਗੀਆਂ।⁹ ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਨਿਹਚਾ ਵਾਲੇ ਹਨ ਓਹ ਨਿਹਚਾਵਾਨ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਬਾਰਕ ਹਨ।

ਆਇਤ 6. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਤਮਾ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕੌਮਾਂ ਤੋਂ। ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸਪਤਤੀ (LXX) ਵਿੱਚੋਂ ਉਤਪਤ 15:6 ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ: ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਰਤੀਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਦੇ ਲਈ ਧਰਮ ਗਿਣੀ ਗਈ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 4:3)। ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਬੇਅੌਲਾਦ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋਣੀ ਸੀ (ਉਤਪਤ 15:4, 5)। ਇਹ ਗੱਲ ਖੁਦਾ ਦਾ ਸੁੰਨਤ ਦਾ ਨੇਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੋ ਅਧਿਆਇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤਿੰਨ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ: (1) ਉਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ, (2) ਉਹ ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਸੀ,¹⁸ ਅਤੇ (3) ਉਹ ਸ਼ਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕਈ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ (3:17)। ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਲਾਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸੁੰਨਤ ਨੂੰ ਥੋਪਣ ਲਈ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਵਰਤ ਰਹੇ ਸਨ, ਸੋ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਉਲਟ ਵਰਤ ਲਈ। ਐਫ਼. ਐਫ਼. ਬਰੂਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਲਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ‘ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅਸਲ ਸੰਤਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।’¹⁹

ਆਇਤ 6 ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ‘ਇਹ ਉਹਦੇ ਲਈ ਧਰਮ ਗਿਣੀ ਗਈ।’ ਧਰਮੀ ‘ਗਿਣੇ’ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਣਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਲੂ ਨਿਆਈਂ ਖੁਦਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੈ। ਅਬਰਾਹਾਮ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਬੀਆਂ ਕਰਕੇ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਬਲਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ (ਭਰੋਸਾ) ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਧਰਮੀ ਮੰਨਿਆ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜ, ਅਬਰਾਹਾਮ ਵਾਂਗ ਗੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਅਤੇ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਕਰਕੇ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਕ ਦਾਨ ਸੀ,²⁰ ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।

ਆਇਤ 7. ਅਬਰਾਹਾਮ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਪਿਤਾ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਹੜੇ ਪਰਤੀਤ ਵਾਲੇ ਹਨ (*hoi ek pisteōs*, ਹੋਇ ਇਕ ਪਿਸਟਿਓਸ) ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਗੈਰਕੌਮ, ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬੇਸੁੰਨਤੇ (ਰੋਮੀਆਂ 4:11, 12)। ਆਰ. ਐਲਨ ਕੋਲ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਵਾਕਅੰਸ਼ ‘ਸੁੰਨਤੀਆਂ’ (*tous ek peritomēs*, ਟਾਉਸ ਇਕ ਪੈਰੀਟੋਮਸ) ਦੇ ਉਲਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ

2: 12 ਵਿਚ ਪਤਰਸ ਡਰ ਗਿਆ ਸੀ, “ਨਿਹਚਾਵਾਨ” ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।²¹ “ਜਿਹੜੇ ਪਰਤੀਤ ਵਾਲੇ ਹਨ” ਉਹੀ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਭਾਵ ਅਸਲ ਰੂਹਾਨੀ ਸੰਤਾਨ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ “ਮਸੀਹ ਦੇ (ਹਨ ਉਹੀ) ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅੰਸ ਅਤੇ ਬਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਕਾਰੀ” ਹਨ (3: 29)।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੁਠਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਹ ਧਰਮੀ ਬਣ ਗਏ (ਯੂਹੰਨਾ 8: 33, 39, 53)। ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਤੋਬਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਦੂਕੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਗਲਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਬਰਾਹਾਮ ਲਈ ਪੱਥਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਸੰਤਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 3: 9)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਸੁੰਨਤ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਯਹੂਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਯਹੂਦੀ ਤਾਂ ਮਨ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।²² ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ “ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਸੰਤਾਨ” ਨੂੰ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ “ਅੰਸ” ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 9: 8)। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ “ਮਸੀਹ ਹਰੇਕ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ” (ਰੋਮੀਆਂ 10: 4; ਵੇਖੋ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2: 14)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬੇਪਰਤੀਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਉਮੀਦ ਰੱਖੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ (ਰੋਮੀਆਂ 11)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਵਿਚ “ਨਵੀਂ ਸਰਿਸ਼ਟ” ਹਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਇਸਰਾਏਲ” (ਗਲਾਤੀਆਂ 6: 15, 16; NIV) ਹਨ।

ਆਇਤ 8. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਦੀ ਮਸੀਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਧਰਮ ਪੁਸ਼ਤਕ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖਦਿਆਂ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅੰਗਿਓਂ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਭਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਵੇਗਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਹੀ ਇਹ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸੁਣਾਈ। ਇਹ ਵਾਅਦਾ “ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਬਰਕਤ ਪਾਉਣਗੀਆਂ” ਜਿਹੜਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਤਪਤ 12: 3 ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ, ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 18: 17, 18)। ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅੰਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਸੀਹ ਨੇ ਆਉਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਲਈ ਮਰਨਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ।

ਉਤਪਤ 3: 15 ਦੀ “ਉਹ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੇਵੇਂਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਤੇਰੀ ਅੱਤੀ ਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰੇਗਾ” ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਭਾਵ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਐਲਾਨ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਸੈਤਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਤਪਤ 12: 3 ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਦੂਜਾ ਐਲਾਨ ਹੈ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਾਨ ਉਤਪਤ 12: 3 ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ “ਸਦੀਪਕ ਮਨਸਾ” ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਦੇਹ (ਕਲੀਸੀਆ) ਵਿਚ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3: 1-11)। ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਬੋਲਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਆਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਆਦਮ, ਨੂਹ, ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਸੋਚੀ ਗਈ”²³ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਾਯੂਸੀ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਉਤਪਤ 12: 3 ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਆਇਤ 9. 3: 7 ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਵਾਕਅੰਸ਼, ਜਿਹੜੇ ਨਿਹਚਾ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਅਬਰਾਹਾਮ

ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਬਾਰਕ ਹਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹੀ ਨਿਹਚਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਯਿਸੂ ਨੇ ਲਾਜ਼ਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੀ ਕਲੀਸੀਆ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਦਾ ਅੰਤ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ। ਨਿਹਚਾ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ‘ਦੂਤਾਂ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ’ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤਾ (ਲੂਕਾ 16:22)। ਲਾਜ਼ਰ ‘ਅਬਰਾਹਾਮ’ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੁਰਗਲੋਕ ਵਿਚ ਸੀ।

ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾਵਾਨ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੌਬਰਟ ਐਲ. ਜੌਨਸਨ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘ਉਹ ਅਸਲ ਰਹਿਨੁਮਾ ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਰੂਹਾਨੀ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮਗਰ ਸਿੱਧੇ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖਲੋਦੇ ਹਨ।’²⁴

ਯਹੂਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਸਰਾਪ (3:10-14)

¹⁰ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੰਨੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਓਹ ਸਰਾਪ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਹਰੇਕ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਲੱਗਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।¹¹ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਪਰਗਟ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਾ ਤੋਂ ਧਰਮੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਦਾ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਧਰਮੀ ਨਿਹਚਾ ਤੋਂ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।¹²ਅਤੇ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਿਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕੀਤੀ ਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।¹³ਮਸੀਹ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਸਰਾਪ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੋ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਰਾਪ ਬਣਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਭਈ ਸਰਾਪੀ ਹੈ ਹਰੇਕ ਜਿਹੜਾ ਰੁੱਖ ਉੱਤੇ ਟੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।¹⁴ਭਈ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਬਰਕਤ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਾਪਤ ਕਰੀਏ।

ਆਇਤ 10. 3:6-9 ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਵਜੋਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੰਨੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਓਹ ਸਰਾਪ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਨ। ‘ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ’ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2:16)। ਮਸੀਹ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਨਾਲ,²⁵ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਰਾਪ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੌਲਸ ਨੇ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 27:26 ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਹਰਾਇਆ: ‘ਸਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਹਰੇਕ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਲੱਗਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।’ ਇਹ ਗੱਲ ਖੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰਿਜੀ ਪਹਾੜ ਅਤੇ ਏਬਾਲ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਕਠਾਨ ਵਿਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਸਰਾਪਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 27 ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਆਖਰੀ ਸਰਾਪ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਪਤਤੀ (LXX) ਵਿਚਲੇ ਯੂਨਾਨੀ ਪਾਠ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਇਰਬਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਕਿਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਸਭਨਾਂ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ (‘ਸਭਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ’ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਵਿਚ) ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਗੱਲ ਲਿਖੀ: ‘ਜੋ ਕੋਈ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰਾ ਦੀ

ਪਾਲਨਾ ਕਰੇ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਵਿਚ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸੀ ਹੋਇਆ' (ਯਾਕੂਬ 2: 10)। ਰੋਮੀਆਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ਜਲਾਲ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਲੋਕ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 3: 10, 23)। ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ! ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀਦਾਤੇ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 11. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ, ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਪਰਗਟ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਾ ਤੋਂ ਧਰਮੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਰੋਮੀਆਂ 3:20 ਵਿਚ ਰਸੂਲ ਨੇ ਇਹੀ ਸਚਿਆਈ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ: 'ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਰੀਰ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰੇਗਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਾਪ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।'

ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਨਿਹਚਾ ਦਾ 'ਪਰਗਟ' ਨਿਯਮ ਦੱਸਿਆ: 'ਧਰਮੀ ਨਿਹਚਾ ਤੋਂ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।' ਇਹ ਵਾਕ ਹਬਕੂਕ 2: 4 ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਮੀਆਂ 1: 17 ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10: 38 ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੂਲ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਯਹੂਦਾ ਦੇਸ਼ ਤਕਰੀਬਨ 605 ਅਤੇ 598 ਈਸਵੀ ਪੂਰਵ ਦਰਮਿਆਨ, ਜ਼ਾਲਿਮ ਬਾਬੁਲਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖੁਦਾ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣ ਲੈਣ ਕਿ ਉਹ ਬਾਕੀਏ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਲਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਫੇਰ ਤੋਂ ਵਸਾ ਲਵੇਗਾ। ਹਬਕੂਕ ਨਬੀ ਸਣੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਤਮੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੌਲੁਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗਲਾਤੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ।

ਆਇਤ 12. ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਮੰਨਕੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਕਾਇਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ (3: 12), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਨਿਯਮ 'ਜਿਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕੀਤੀ ਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ' ਹੈ। ਲੇਵੀਆਂ 18: 5 ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਲੂਕਾ 10: 28 ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਇਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਮੀਆਂ 10: 5, 6 ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਫੇਰ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕੀਤਾ।

ਆਇਤ 13. ਮਸੀਹ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਸਰਾਪ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਛੁਡਾਇਆ' ਜਿਹੜੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਣ ਕਰਕੇ ਦੋਸੀ ਸਨ (ਵੇਖੋ 4: 5)। 'ਛੁਡਾਇਆ' ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*exagorazō*, ਐਕਸਾਗੋਰੇਜ਼ੋ) ਹੈ ਜੋ ਕਿ 'ਮੰਡੀ' (*agora*, ਅਗੋਰਾ) ਦੇ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਰਲ ਰੂਪ (*agorazō*, ਅਗੋਰੇਜ਼ੋ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ¹⁶ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ *exagorazō* (ਐਕਸਾਗੋਰੇਜ਼ੋ) ਅਤੇ *agorazō* (ਅਗੋਰੇਜ਼ੋ) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 'ਖਰੀਦ' ਜਾਂ 'ਫਿਰੋਤੀ' ਲਈ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੜਨਾਉਂ 'ਸਾਨੂੰ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੌਲੁਸ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਆਪਦੇ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਰਾ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਹੇਠ ਸਨ। ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਲਿਓਨ ਮੌਰਿਸ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ, 'ਇਹ ਉਸ ਸਚਿਆਈ ਨੂੰ ਉਘਾੜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਲਾਮ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਸੀ।'²⁷

ਜਿਸੂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਰਾਪ ਬਣਿਆ ਭਾਵ ਉਸ ਨੇ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਸਾਡੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ

ਕੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5: 21 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ: ‘‘[ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ] ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਪਾਪ ਦਾ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਾਡੀ ਖ਼ਾਤਰ ਪਾਪ ਠਹਿਰਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣੀਏ।’’ ਪਤਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ‘‘ਆਪ ਸਾਡਿਆਂ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਰੁੱਖ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ’’ (1 ਪਤਰਸ 2:24)।

ਮਸੀਹ ਨੇ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਸਰਾਪ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲਿਆ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*xulon*, ਜੁਲੋਮ) ਦਾ ਅਰਥ ਦਰੱਖਤ ਜਾਂ ਖੰਭਾਂ, ਜਾਂ ਲੱਕੜ ਦੀ ਬਣੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ (ਜਿਵੇਂ ਸਲੀਬ ਜਾਂ ਖੰਭਾ) ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।¹⁸ ‘‘ਰੁੱਖ’’ ਲਈ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*ets*, ਏਟਸ) ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।¹⁹ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 21:23 ਦੇ ਮੂਲ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਰੁੱਖ ਉੱਤੇ ਟੰਗਣ ਦਾ ਅਰਥ ਖੰਭੇ ਉੱਤੇ ਟੰਗਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਸ਼ਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ (ਯਹੋਸ਼ੁਆ 8:29; 10:26, 27; 2 ਸਮੂਏਲ 21:6, 9)। ਟੰਗਿਆ ਜਾਣਾ ਤਸੀਹੇ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਅਜ਼ਰਾ 6: 11)। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਟੰਗਿਆ ਜਾਣਾ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੋਮੀਆਂ ਨੇ ਮਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਦਾ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਵਚਨ ਨੂੰ ਮੂਲ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਖੰਭੇ ਤੇ ਟੰਗੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ।²⁰

ਆਇਤ 14. ਇਹ ਕੁਰਬਾਨੀ ਉੱਤੇ ਭਈ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਬਰਕਤ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਾਪਤ ਕਰੀਏ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਤਪਤ 12: 3 ਵਿਚ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਦੀ ਅੰਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਬਰਕਤ ਪਾਉਣਗੀਆਂ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 8 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਆਪਣੀ ਮਨੁੱਖੀ ਕੁਲਪੱਤਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯਿਸੂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅੰਸ ਸੀ (ਮੱਤੀ 1: 1, 2; ਲੂਕਾ 3:34), ਅਤੇ ਓਸੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਰਕਤ ਪਾਉਣੀ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ (ਮੱਤੀ 28: 18-20; ਮਰਕੁਸ 16: 15, 16; ਲੂਕਾ 24:47)। ਤਾਂ ਵੀ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਅੱਜ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ‘‘ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ’’ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਕਰਤੱਬ 2:38, 39; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:13, 14)।

ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਸ਼ਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (3:15-18)

¹⁵ਹੇ ਭਰਾਵੇ, ਮੈਂ ਮਨੁੱਖ ਵਾਂਗੂ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ- ਭਾਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਸੀਅਤ ਨਾਮਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜਾਂ ਉਹ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਉਸ ਵਿਚ ਨਾ ਭੰਗ ਪਾਉਂਦਾ ਨਾ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ¹⁶ਹੁਣ ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅੰਸ ਨੂੰ ਵਚਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ‘‘ਅੰਸਾਂ ਨੂੰ’’, ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦੇ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ‘‘ਤੇਰੀ ਅੰਸ ਨੂੰ’’, ਸੋ ਉਹ ਮਸੀਹ ਹੈ। ¹⁷ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਹ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਉਸ ਨੇਮ ਨੂੰ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ ਸੋ ਸ਼ਰਾ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸੌ ਤੀਹਾਂ ਵਰਿਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਾਰਥ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਭਈ ਉਹ ਵਚਨ ਅਵਿਰਥਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ¹⁸ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਧਕਾਰ ਸ਼ਰਾ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਵਚਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਪਰੰਤੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਲਈ ਉਹ ਨੂੰ ਵਚਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਇਹ ਉਮੀਦ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਗਲਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਹਦੇ ਪਾਠਕ ਪੁੱਛਣਗੇ, ‘‘ਭਲਾ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੁਦਾ ਦੇ ਪਿੱਛਲੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ?’’ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਸਨ, ‘‘ਤਾਂ ਫਿਰ [ਖੁਦਾ ਨੇ] ਸ਼ਰ੍ਹਾ [ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂ]’’ (3: 19ਓ) ਭਾਵ ‘‘ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ?’’ ਰਸੂਲ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਆਇਤ 15. 3:1 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਮੂਰਖ ਗਲਾਤੀਓਂ’’ ਆਖ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਵਧੇਰੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ ਹੇ ਭਰਾਵੋ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਭਰਾ ਖਤ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਅਸਲ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ। ‘‘ਹੇ ਭਰਾਵੋ’’ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਭਾਗਾਂ (ਜਾਂ ਉਪ ਭਾਗਾਂ) ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (1: 11; 3: 15; 4: 12, 31; 5: 11, 13; 6: 1, 18)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਨਿਚੋੜ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ (3: 6-14) ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗਲਾਤੀਆਂ ਦਾ ਰੂਹਾਨੀ ਅਨੁਭਵ (3: 1-5) ਵਰਤਿਆ। ਇੱਥੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਵਾਂਗੂ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 7: 1-3; ਅਫਸੀਆਂ 5: 22-33)। ਜਿਵੇਂ ਕਿ NIV ਅਤੇ NLT ਵਿਚ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਇਹ ‘‘ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ’’ ਹੈ। ਰਸੂਲ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਸੀਅਤ ਨਾਮਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜਾਂ ਉਹ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਉਸ ਵਿਚ ਨਾ ਭੰਗ ਪਾਉਂਦਾ ਨਾ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸਮਝੌਤਾ ਜਦ ਪੱਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤਕ ਬੇਬਦਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਆਮ ਵਿਚਾਰ ਭਾਵੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਚੁੱਕ ਹੈ।

ਭਲਾ 3: 15 ਵਿਚ (*diathēkē*, ਡਾਇਆਥੇਕੇ) ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਵਸੀਅਤ ਨਾਮਾ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ ‘‘ਵਸੀਅਤ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ (NRSV) ਵਿਚ ਹੈ। ਜੇਸੇਫਸ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ *diathēkē* (ਡਾਇਆਥੇਕੇ) ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਵਸੀਅਤ’’ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਪਤਤੀ (LXX) ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ‘‘ਨੇਮ’’ (*bērīth*, ਬੇਰੇਥ) ਦੇ ਬਦਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।³¹ ਇੱਥੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ‘‘ਵਸੀਅਤ’’ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ‘‘ਨੇਮ’’? ਮੌਰਿਸ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ *diathēkē* (ਡਾਇਆਥੇਕੇ) ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ 15 ਅਤੇ 17 ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ‘‘ਨੇਮ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਮੰਜੂਰ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਨੇਮ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇਮ ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।’’³²

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਵਸੀਅਤ ਨਾਮਾ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਦਲੀਲਾਂ ਇਹ ਹਨ: (1) ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਸਧਾਰਣ ਅਰਥ ਵਿਚ (ਜੇਸੇਫਸ ਵਾਂਗ) ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ (2) ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ‘‘ਵਿਰਾਸਤ’’ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ (3: 18)। ‘‘ਵਸੀਅਤ ਨਾਮਾ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬੋਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸੰਸਾਰਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ‘ਵਸੀਅਤ’ ਲਈ ਹੈ ਉਹੀ ਗੱਲ ਧਾਰਮਿਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ‘ਨੇਮ’ ਲਈ ਹੈ: ਇਕ ਵਾਰ ਮੰਜੂਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ (ਜਾਂ ‘ਵਸੀਅਤ ਹੋ ਗਈ’) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਖਾਰਜ, *athetei*, ਅਥੈਟਈ) ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ

ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (*epidiatassetai*, ਐਪਿਡੀਏਟੇਸੇਟੇ, 'ਵਿਚ ਕੋਡ ਅੱਖਰ ਜੋੜਨਾ')।³³ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰ ਅੰਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਾਇਮ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਗੱਲ ਦੇ ਇਤਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕੀ ਕਿ ਇਹ ਯੂਨਾਨੀ ਰੋਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਲੀਅਮ ਐਮ. ਰੈਮਸੇ ਨੇ ਯੂਨਾਨੀ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਜਗਤ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੰਜੂਰਸ਼ੁਦਾ ਨਕਲ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਸੀਅਤ ਪਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਪਿਛਲੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਉਲਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਰੋਮੀ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜੀਦੇ ਜੀ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ (ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9: 15-17; NIV)। ਰੈਮਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਵਸੀਅਤ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸਭ ਵਸੀਅਤਾਂ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।'³⁴

ਆਇਤ 16. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਉਹਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਕਰਕੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ: 'ਹੁਣ ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅੰਸ ਨੂੰ ਵਚਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, 'ਅੰਸਾਂ ਨੂੰ', ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦੇ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ 'ਤੇਰੀ ਅੰਸ ਨੂੰ', ਸੋ ਉਹ ਮਸੀਹ ਹੈ।'

ਰਸੂਲ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ 'ਅੰਸ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਰੱਖੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਕਿ ਇਹ ਇਕਵਚਨ ਹੈ ਜਾਂ ਬਹੁਵਚਨ)। ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਲਈ ਸਪਤਤੀ (LXX) ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਯੂਨਾਨੀ ਨਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਤਪਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ (*sperma*, ਸਪਰਮਾ) 'ਅੰਸ' ਜਾਂ 'ਸੰਤਾਨ' ਲਈ ਇਬਰਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*zera*, ਜ਼ੇਰਾ) ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।³⁵ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਕਵਚਨ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ NASB ਵਿਚ ਇਸ ਵਰਤੋਂ 'ਸੰਤਾਨ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।³⁶ ਉਤਪਤ 22: 17, 18 ਇਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, 'ਤੇਰੀ ਅੰਸ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਬਰਕਤ ਪਾਉਣਗੀਆਂ' (ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 26: 4; 28: 14; NKJV)।

ਇਲਹਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿਚ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਕਿ 'ਅੰਸ' ਇਕਵਚਨ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ। ਇਸ ਇਕ 'ਅੰਸ' ਭਾਵ ਮਸੀਹ ਵਿਚ 'ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਮੁਬਾਰਕ' ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ (3:8), ਅਤੇ ਉਸ ਇਕ 'ਅੰਸ' ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਿਵੇਂ 'ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ' ਹਨ ਸਭਨਾਂ ਨੇ 'ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਬਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ' ਹਨ (3:26-29)।

ਆਇਤ 17. 3: 15 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ: ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਹ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਉਸ ਨੇਮ ਨੂੰ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ ਸੋ ਸ਼ਰਾ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸੌ ਤੀਹਾਂ ਵਰਿਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਾਰਥ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਭਈ ਉਹ ਵਚਨ ਅਵਿਰਥਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਵਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ

ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨੇਮ ਹੋਰ ਵੀ ਕਿੰਨੇ ਅਟਲ ਹਨ! ਇਹ ਤਰਕ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਨਾ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ ਉਸ ਦੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨੇਮ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।³⁷

ਉੱਪਰੋਂ ਉੱਪਰੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਤ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ 430 ਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਅੱਡ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਣਤਰ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਵਿਚ ਕੂਚ 12:40, 41 ਵਿਚ ਇਬਰਾਨੀ ਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ 430 ਸਾਲ ਕੱਢੇ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਲਈ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ ‘‘400’’ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ (ਉਤਪਤ 15:13; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 7:6)।

ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਫ਼ਰਕ ਦੀ ਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ‘‘ਸਿਰਫ਼ ਚੰਗਾ ਨਾਪ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਪੁਰਖੇ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ।’’³⁸ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ (ਉਤਪਤ 28:14) ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਇਸਰਾਏਲੀ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ।³⁹

ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਸਪਤਤੀ (LXX) ਵਿਚ ਕੂਚ 12:40, 41 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਕਨਨ ਵਿਚ ਕੱਟੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਹਾਂ ਲਈ 430 ਸਾਲ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੇ 430 ਸਾਲ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਗਿਣੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਹੱਲ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਤਪਤ 15:13 ਅਤੇ ਕਰਤੱਬ 7:6 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿਚ 400 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ‘‘ਬੰਨ੍ਹਿਆ’’ ਹੈ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹਦੇ ਲਈ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ *ratified* (ਰੈਟੀਫਾਈਡ) ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। 3:15 ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*kuroō*, ਕੁਰੂ) ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ,’’ ‘‘ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਾ’’ ਜਾਂ ‘‘ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ’’ ਹੈ। 3:17 ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਅੱਗੇ ਹੀ ਬੰਨਿਆ ਹੈ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸ਼ਬਦ (*prokuroō*, ਪ੍ਰੋਕੁਰੂ) ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘ਅਗਾਉਂ ਮੰਜੂਰੀ ਦੇਣਾ।’’⁴⁰ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨੇਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸ ਪੁਰਖੇ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦਾ ਸੌਂਹ ਖਾਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ 6:13 ਆਖਦਾ ਹੈ, ‘‘ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਜਿਹ ਦੀ ਉਹ ਸੌਂਹ ਖਾਂਦਾ ਉਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸੌਂਹ ਖਾ ਕੇ ਆਖਿਆ।’’ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਉਤਪਤ 22:15-18 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂ ਜੋ ਖੁਦਾ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦਾ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 6:18), ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਤਸਦੀਕ ਦਾ ਮਕਸਦ ਤਸੱਲੀ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:1)। ਭੂਤ ਖੁਦਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ 2:19)। ਉਮੀਦ ਉਸ ਨਵੇਂ ਜਨਮ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਮੁਕਤੀ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧੀ

ਮਿਲਦੀ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 1:3, 13)।

ਆਇਤ 18. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਪੌਲਸ ਨੇ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਬਚਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜੋੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ⁴¹ ਕੀਤਾ (ਮਿਰਾਸ) ‘‘ਅਬਰਾਹਾਮ ਲਈ’’ ਉਸ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਗੱਲ ਹੈ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ‘‘ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ’’ ਖੁਦਾ ਦਾ ‘‘ਬਚਨ ਦੇਸ਼ ਭਰਿਆ ਸੀ।’’⁴²

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰਕਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਖੁਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਨਿਹਚਾ ਹੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਹੋਵੇ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨਾਲ ਹਾਬਿਲ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:4), ਉਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਜਹਾਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਨੂਹ ਦਾ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:7), ਕਨਾਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਿਚ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦਾ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:8-10), ਅਤੇ ਇਸਹਾਕ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:17-19)। ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਐਨਾਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ (ਕਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਮੂਸਾ ਦੇ ਨੇਮ ਦੇ ਉਲਟ) ਉਹ ਰੁਪਰੋਖਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੌਲਸ ਨੇ ਗਲਾਤੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਲਈ ਚੁਣਿਆ। ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਹਚਾਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸਕਿਲ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ।

3:18 ਵਿਚ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ (*charizomai*, ਕਰੀਜ਼ੋਮਈ) ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਖੁਦਾ ਦਾ ਇਕ ਦਾਨ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਲਈ (ਗਲਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ) ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹਰ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਸੀਨੈ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਆਪੇ ਤੈਅ ਕਰੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ‘‘ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਵਿਧੀ’’ (ਰੋਮੀਆਂ 3:27) ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਹ ਸਲੀਬ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਆ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਸਮਰਪਣ ਕਰਦਿਆਂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਮਨ ਸਕੇ। ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਾਪ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਕੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਜੋ ਕੇ ਸਹਿਸ਼ਟੀ ਹੈ, ਅਨਾਦੀ ਕਾਲ ਤਕ ਖੁਦਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਹੋ ਸਕੇ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:21; 8:9)।

ਇਹ ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਭਾਵ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਬੇਪਰਤੀਤੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਚ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਬੁਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਸਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਯਿਸੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਨਾਸਰੀ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਨਾਕਾਫੀ ਹੋਣਾ (3:19-22)

¹⁹ਫੇਰ ਸ਼ਰਾ ਕੀ ਹੈ? ਉਹ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਰਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਅੰਸ ਜਿਹ ਨੂੰ ਬਚਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਾ ਆਵੇ ਉਹ ਬਣੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਤਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਵਿਚੋਲੇ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਠਹਿਰਾਈ ਗਈ। ²⁰ਹੁਣ ਵਿਚੋਲਾ ਇਕ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰੰਤੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇੱਕੋ ਹੈ। ²¹ਫੇਰ ਭਲਾ, ਸ਼ਰਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਿਆਂ ਵਚਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ? ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੱਕਦੀ ਤਾਂ ਧਰਮ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਸ਼ਰਾ ਤੋਂ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ। ²²ਪਰ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਭਈ ਉਹ ਬਚਨ ਜਿਹੜਾ ਜਿਸੁ ਮਸੀਹ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਆਇਤ 19. ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਰਸੂਲ ਨੇ ਯੋਗ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਫੇਰ ਸ਼ਰਾ ਕੀ ਹੈ? ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਸੀ? NIV ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਤਾਂ ਫਿਰ ‘ਸ਼ਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਗਈ?’ NKJV ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਤਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ਰਾ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ?’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਐਨਾਂ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨਾਂ ਲਗਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬ (ਖ਼ਾਸਕਰ ਪਾਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਵਾਬ) ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਜਵਾਬ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹਨ:

ਪਵਿੱਤਰ, ਨਿੱਜੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇਣਾ (ਰੋਮੀਆਂ 1:18-20);

ਪਾਪ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਨਾ (ਰੋਮੀਆਂ 3:9-20);

ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਣਲਭ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਅਤੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਾ (1 ਪਤਰਸ 1:15, 16; ਵੇਖੋ ਕੂਚ 19:10-25; ਯਸਾਯਾਹ 6:1-8);

ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾ ਭਰੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ (ਰੋਮੀਆਂ 11:22; 15:4; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:1-13; ਯਹੂਦਾਹ 5-8);

ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਕ ਮਾਨਕ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਆਚਰਣ ਸਿਖਾਉਣਾ (ਗਲਾਤੀਆਂ 4:1-3);

ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ (3:10; ਰੋਮੀਆਂ 5:20);

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਾ (ਰੋਮੀਆਂ 10:1-3; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:7-9);

ਨਬੂਵਤਾਂ ਅਤੇ ਨਬੂਵਤੀ ਰੂਪਕ (ਲੂਕਾ 24:25-27; ਰੋਮੀਆਂ 16:25, 26); ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਾ (ਯੂਹੰਨਾ 5:39);

ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਿਆਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਾ (ਰੋਮੀਆਂ 5:20, 21)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਜਵਾਬ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ: ਉਹ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਰਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਅੰਸ ਜਿਹ ਨੂੰ ਬਚਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਾ ਆਵੇ ਉਹ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਸ਼ੁਰੂ ਕਿ ਵਿਚ ‘‘ਰਲਾਈ ਗਈ?’’ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਕ ਨੇਮ ਤਾਂ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਇਕ ਹੋਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਨੇਮ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਓਸ ‘‘ਅੰਸ’’ ਦੇ ਆਉਣ ਤਕ, ਜੋ ਕਿ ਮਸੀਹ ਹੈ (3: 16) ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜੋੜੀ ਗਈ ਸੀ (3: 17)। ਸ਼ੁਰੂ ਮਸੀਹ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲਿਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਉਸੇ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 1: 17)। ਜਦ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਉਹ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ (ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9: 17-28)।⁴³

ਤਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਉਂ ਜੋੜੀ ਗਈ? ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿ ‘‘ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ’’ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਤਰੀਕਾ ‘‘ਦੇ ਕਾਰਣ’’ (*charin*, ਚੈਰਿਨ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਟੀਚੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ (ਭਾਵ ‘‘ਅਪਰਾਧ’’ ਕਰਨਾ)। ਲਿਖਤ ਦੀ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਨੇ ਪਾਪ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ (ਰੋਮੀਆਂ 3: 20; 4: 15); ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ (ਰੋਮੀਆਂ 7: 7-11) ਅਤੇ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਪਾਪ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ (ਰੋਮੀਆਂ 5: 20)। ਸ਼ੁਰੂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ! ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧਕੇ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਉਹਦੇ ਲਈ ਉਹ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਪਾਪ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਇਕ ਮੁਕਤੀਦਾਤੇ ਦੇ ਆਉਣ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਆਉਣ ਤੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ।

‘‘ਦੇ ਕਾਰਣ’’ (*charin*, ਚੈਰਿਨ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਤਰੀਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ‘‘ਦੇ ਕਾਰਣ’’ (ਭਾਵ, ‘‘ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ’’⁴⁴) ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਅਲੰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ‘‘ਨਿਗਾਹਬਾਨ’’ ਜਾਂ ‘‘ਸਰਪ੍ਰਸਤ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (3: 23-25 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਖੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕ ਜਦ ਸ਼ੁਰੂ (‘‘ਨਿਗਾਹਬਾਨ’’) ਤੇ ਮਤਹਿਤ ਸਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਬਗਾਵਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਣਾ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਖੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ ਦੇ ਆਉਣ ਤਕ ਸਿੱਧੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਦੂਤਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਵਿਚੋਲੇ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਠਹਿਰਾਈ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਨੂੰ (ਜਿਹੜੀ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ) ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲੋਂ ਫਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ। ਨਿੱਜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਪੌਲੁਸ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਰੱਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਜਾਂ ਇਹ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ‘‘ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਜਥਾਰਥ ਅਤੇ ਚੰਗੇ’’ ਸਨ (ਰੋਮੀਆਂ 7: 12)। ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲੋਂ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਿ ਮੂਸਾ ਦੇ ਨੇਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ, ਕੂਚ ਕੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੂਚ 32: 34 ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ

“ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ” ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਸੀਨੈ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਵਾਣ ਵੇਲੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ (ਕੂਚ 24: 15–32: 16; 34: 1–29)। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 33: 2 ਵਿਚ “ਸੰਤ ਜਨਾਂ (ਜਾਂ ‘ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ’) ਦੇ ਮਹੋਣ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ” ਸੀਨੈ ਉੱਪਰ ਉੱਤਰਦਿਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਯਹੋਵਾਹ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ (LXX)।

ਪਰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸਤੀਫਾਨ ਨੇ ਮੂਸਾ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਇਹ ਉਹੋ ਹੈ ਜੋ ਉਜਾੜ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਉਸ ਦੂਤ ਦੇ ਸੰਗ ਜਿਹੜਾ ਸੀਨਾ ਦੇ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ” (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 7: 38)। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ “ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਜਿਹੀ ਦੂਤਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਠਹਿਰਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਨਾ ਕੀਤੀ” (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 7: 53)। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾ “ਦੂਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨੀ” ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2: 2)। ਬਾਈਬਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਯਹੂਦੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਸਾ ਦਾ ਨੇਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਸੀ।⁴⁵ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ਬੂਰਾਂ 68: 17 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ: “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰੱਬ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸਗੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਹਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਸੀਨਾ ਵਿਚ ਹੈ।”

ਖ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ “ਵਿਚੋਲੇ” (*mesitēs*, ਮਿਸਾਈਟਸ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੂਸਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਕੂਚ 20: 19 ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਣਾਂਗੇ। ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰੇ ਭਈ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਮਰ ਨਾ ਜਾਈਏ।” ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 5: 5 ਵਿਚ ਮੂਸਾ ਨੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਯਹੋਵਾਹ “ਦੇ ਅਤੇ [ਲੋਕਾਂ] ਵਿਚਾਲੇ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਜੋ [ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ] ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਬਚਨ” ਦੱਸੇ।

ਆਇਤ 19 ਵਿਚ “ਦੇ ਹੱਥੀ” (*en cheiri*, ਐਨ ਚੇਰੀ)। ਵਾਕਅੰਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 26: 46 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: “ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸੀਨਈ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਮੂਸਾ ਦੇ ਹੱਥੀ ਥਿਪਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾਂ ਜੋ ਠਹਿਰਾਈਆਂ, ਸੋ ਇਹੋ ਹਨ।” “ਦੇ ਹੱਥੀ” ਮੂਲ ਇਬਰਾਨੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ (*beyad*, ਬਿਆਦ) ਹੈ (ਵੇਖੋ KJV)।

ਆਇਤ 20. ਹੁਣ ਵਿਚੋਲਾ ਇਕ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰੰਤੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇੱਕੋ ਹੈ। ਇਸ ਪੂਰੀ ਆਇਤ ਦਾ ਅਰਥ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਕ ਦੇ ਦੋ ਅੱਡੇ ਅੱਡ ਹਿੱਸੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਵਿਚੋਲਾ” ਕਿਸੇ “ਇਕ ਧਿਰ ਦਾ” ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 7: 38 ਵਿਚ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਸੀਨੈ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਇਸਰਾਏਲੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚੋਲੇ ਵਜੋਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਇਕ ਹੋਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਹੋਣਾ ਯਹੂਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸੀ (ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹੈ) ਯਹੂਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੋਰ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ੇਮਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਹੇ ਇਸਰਾਏਲ, ਸੁਣੋ! ਯਹੋਵਾਹ ਸਾਡਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਯਹੋਵਾਹ ਹੈ।” (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 6: 4)।

ਪੂਰੀ ਆਇਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਾ (ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਦੇ ਹੱਥੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ) ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਵਾਅਦੇ (ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ਰਕ ਹੈ।

ਆਇਤ 21. ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮਸੀਹੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਮੂਸਾ ਦੀ

ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਅਤੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਆਪੋ ਵਿਚ ਝਗੜਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਫੇਰ ਭਲਾ, ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਿਆਂ ਵਚਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ? ਕਦੇ ਨਹੀਂ! ਰਸੂਲ ਨੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੇਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਾਵ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅੰਸ ਭਾਵ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਣ ਦੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 7; 8)। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਸਨ।

ਆਇਤ 22. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਿਆ, ਪਰ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਭਈ ਉਹ ਵਚਨ ਜਿਹੜਾ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ‘ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ’ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਾਪੀ ਹੋਣ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰੋਮੀਆਂ 3: 10-18 ਵਿਚ ਰਸੂਲ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਕਈ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਜੋੜ ਕੇ ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ।

‘ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ’ (*hē graphē*, ਹੇ ਗ੍ਰਾਫੇ) ਇਕਵਚਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਲੁਸ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਚਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।⁴⁶ ਇਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਬੂਰਾਂ 143:2 ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ, ਗਲਾਤੀਆਂ 2: 16 ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੈ। ‘ਕੋਈ ਬਸਰ ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ’ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 27:26 ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 10 ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ‘ਸਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਹਰੇਕ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹਨ ਲੱਗਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।’

ਫੇਰ ਤੋਂ, ‘ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ’ ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਰਾ, ਜਿਹੜੀ ਖੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਖੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਾਪ ਭਰੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਰਾਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ, ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ‘ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।’

ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਦਾ ਆਰਜ਼ੀ ਹੋਣਾ: ਮਸੀਹ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਿਗਾਹਬਾਨ (3:23-29)

²³ਪਰ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਪਰਗਟ ਹੋਣੀ ਸੀ ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਦੇ ਪਹਿਰੇ ਹੇਠ ਬੱਧੇ ਹੋਏ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ²⁴ਜੇ ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਤੀਕੁਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਿਗਾਹਬਾਨ ਬਣੀ ਭਈ ਅਸੀਂ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਈਏ। ²⁵ਪਰ ਹੁਣ ਨਿਹਚਾ ਜੇ ਆਈ ਅਸੀਂ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਾਹਬਾਨ ਦੇ ਮਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ²⁶ਕਿਉਂ ਜੋ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਭੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ। ²⁷ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਜਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ। ²⁸ਨਾ ਯਹੂਦੀ ਨਾ ਯੂਨਾਨੀ, ਨਾ ਗੁਲਾਮ ਨਾ ਅਜ਼ਾਦ, ਨਾ ਨਰ ਨਾ ਨਾਰੀ ਹੋ ਸੱਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸੱਭੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੋ। ²⁹ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅੰਸ ਅਤੇ ਵਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਕਾਰੀ ਹੋ।

ਆਇਤ 23. ਯੂਨਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਉਪਪਦ (*tēn pistin*, ਟੈਨ ਪਿਸਟਿਨ) ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘the faith (ਦ ਫੇਥ)’’ ਇੱਕੋ ਨਿਹਚਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਆਮ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ (ਯਹੂਦਾਹ 3)। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਭਾਵੇਂ ਆਇਤ ਦੀ ਸਕੀਮ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ 3:22 ਵਾਂਗ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿੱਜੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (‘‘ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ’’)। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸੇ ਕਾਲ ਨਾਲ ਭਾਵ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈਸਵੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਕਾਇਮ ਹੋਈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਹੂਦੀ ਉਸ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਪਰਗਟ ਹੋਣੀ ਸੀ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਪਹਿਰੇ ਹੇਠ ਬੱਧੇ ਹੋਏ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ‘‘ਪਹਿਰੇ ਹੇਠ’’ (*phroureō*, ਫ੍ਰੋਰੀਓ) ਅਤੇ ‘‘ਬੱਧੇ ਹੋਏ’’ (*sunkleio*, ਸਨਕਲੇਓ) ਨੂੰ ਕੈਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਵਾਰਡਨ ਵਜੋਂ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। *phroureō* (ਫ੍ਰੋਰੀਓ) ਸ਼ਬਦ ‘‘ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨਿੱਬੜਨ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕੈਦੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ [ਨਾਲ] ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।’’⁴⁷ ਪਰ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਇਤਾਂ 24 ਅਤੇ 25 ਵਿਚਲੇ ‘‘ਨਿਗਾਹਬਾਨ’’ ਜਾਂ ‘‘ਸਰਪਰਸਤ’’ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੇ ਨਿਗਾਹਬਾਨ ਵਾਂਗ ਸ਼ਰਾ ਨੇ ਜਦ ਤਕ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਹੀ, ਤਦ ਤਕ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਆਇਤ 24. ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਸੋ ਸ਼ਰਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਤੀਕਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਿਗਾਹਬਾਨ ਬਣੀ ਭਈ ਅਸੀਂ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਈਏ। ‘‘ਨਿਗਾਹਬਾਨ’’ ਲਈ (*pais*, ਪੇਸ, ‘‘ਬਾਲਕ’’) ਨੂੰ (*agōgos*, ਅਗੋਗੋਸ, ‘‘ਆਗੂ’’) ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*paidagōgos*, ਪੇਡਾਗੋਗੋਸ) ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ‘‘ਬਾਲਕ ਆਗੂ’’ ਹੈ ਹੋਰਨਾਂ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਕਸਟੋਡਿਅਨ’’ (RSV), ‘‘ਅਨੁਸ਼ਾਸਕ’’ (NRSV), ਜਾਂ ‘‘ਸਰਪਰਸਤ’’ (ESV) ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਵਾਇਤੀ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰ’’ (KJV) ਸਹੀ ਸਹੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ।⁴⁸ *paidagōgos* (ਪੇਡਾਗੋਗੋਸ) ਔਸਤਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਗੁਲਾਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ (ਵੇਖੋ NJB)। ਉਹ ‘‘ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰ’’ ਜਾਂ ‘‘ਉਸਤਾਦ’’ (*didaskalos*, ਡਿਡਾਸਕਲੋਸ), ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਹ ਸ਼ਖ਼ਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜਮਾਤ ਤਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਇਕ ਨੈਤਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਰਖਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।⁴⁹

Paidagōgos (ਪੇਡਾਗੋਗੋਸ) ਦੀ ਰੀਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜਵੀਂ ਸਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸ਼ਾਇਦ ਯੂਨਾਨ ਤੋਂ ਹੋਈ।⁵⁰ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੋਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਖੂਬ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਅਮੀਰ ਯਹੂਦੀ ਵੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਨਿੱਜੀ ਗੁਲਾਮ-ਸਹਾਇਕ ਅਜ਼ਾਦ-ਜਮੇਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਉਹਦੀ ਦਾਈ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਛੱਟ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ‘‘ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।’’ ਇਹ ਚੌਢੀ ਘੰਟੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਭਾਵ ਸਰਪਰਸਤ ਦਾ ਕੰਮ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁਆਉਣ ਤਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।⁵¹ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਸਿਖਾਉਣਾ ਇਸ ਗੁਲਾਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਲਾਲ ਉੱਠਣਾ ਬੈਠਣਾ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਡਿਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਣਾ, ਬਹੁਤਾ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ, ਚੀਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ।⁵² ਜੇ ਮੁੰਡਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਮੰਨਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੁਲਾਮ-ਸਹਾਇਕ ਉਸ ਨੂੰ ਛਾਂਟੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਕੁੱਟਦਾ।

ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵੇਲੇ *paidagōgos* (ਪੇਡਾਗੋਗੋਸ) ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ

ਫੱਟੀਆਂ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਜ਼ (ਜੋ ਵੀਣਾ ਜਾਂ ਬੰਸਰੀ ਹੋਣਗੇ) ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਗੁਲਾਮ ਉੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੁਲਾਮ-ਸਹਾਇਕਾਂ ਲਈ ਬਣੇ ਖਾਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ। ਕਲਾਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਉਸ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਕਰਵਾਉਂਦਾ। ਬਾਲਕ ਦੇ ਬਚਪਨ ਰਹਿਣ ਤਕ ਗੁਲਾਮ-ਸਹਾਇਕ ‘ਉਹਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰੋਕ ਲਾਉਂਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਤੇ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।’⁵³

ਸੱਤ ਤੋਂ ਉੱਨੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਰਪਰਸਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣਾ ਸਹੀ ਸਹੀ ਮਿਆਦ ਉਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ‘ਪਿਤਾ ਨੇ ਠਹਿਰਾਈ’ ਹੋਵੇ (4:2)। ਬੱਚਾ ਜਦੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਛੁਟ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। *paidagōgos* ਦਾ ਜ਼ਿਨੋਫੋਨ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਹੈ: ‘ਜਦ ਮੁੰਡਾ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਨਿਗਾਹਬਾਨ [*paidagōgos*, ਪੇਡਾਗੋਗਸ] ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰ [*didaskalos*, ਡਿਡਾਸਕਾਲੋਸ] ਤੋਂ ਛੁਡਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਹੁਣ ਹਾਕਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।’⁵⁴ ਜਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਗਾਹਬਾਨ ਜਾਂ ਸਰਪਰਸਤ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ (*stoicheia*, ਸਟੋਕਿਆ) ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੇ ਇਹ ਖ਼ਾਸ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ (ਪਰਿਪੱਕ) ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਪ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਯਿਸੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕਤੀ ਤਕ ਜਾਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਅਹਿਮ ਗਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ।

ਆਇਤ 25. ਇਕ ਸਰਪਰਸਤ ਵਾਂਗ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਿੱਥੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਤਕ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਪਰ ਹੁਣ ਨਿਹਚਾ ਜੋ ਆਈ ਅਸੀਂ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਾਹਬਾਨ ਦੇ ਮਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਪੜਨਾਉ ਸ਼ਬਦ ‘ਅਸੀਂ’ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਯਹੂਦੀ ਹੁਣ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਤਕ ਚਲਾਉਣਾ ਸੀ। ਜੀਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਕਿਸੇ ਜਵਾਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰਪਰਸਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਵਰਗਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ‘ਉਮਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਅਜ਼ਾਦੀ, ਹੱਕ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ (ਤੁਲਣਾ ਗਲਾਤੀਆਂ 4: 1-7) ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।’⁵⁵

ਆਇਤ 26. ਪੌਲਸ ਉੱਤਮ ਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ (‘ਅਸੀਂ’ ਭਾਵ ਯਹੂਦੀਆਂ) ਤੋਂ ਮੱਧਮ ਪੁਰਖ ਬਹੁਵਚਨ (‘ਤੁਸੀਂ’) ਭਾਵ ਗਲਾਤੀਆ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਵੱਲ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀ ਦੋਵੇਂ ਸਨ। ਰਸੂਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਭੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ। ਪੌਲਸ ਨੇ ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਯਹੂਦੀ ਦਾਇਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।⁵⁶ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਖਿਆਂ ਗਈਆਂ ਯਹੂਦੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਇਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।⁵⁷ ਰਸੂਲ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਗੈਰਕੌਮ ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਸਭ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ‘ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ’

ਕਰਨ ਕਰਕੇ ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਰੁਹਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਗੋਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਾਸ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਅਕਸ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 8:9-17)। ਕੁਝ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਲਿੰਗ-ਮਤਹਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ NRSV ਵਿਚ ‘ਬੱਚੇ’ ਹੈ), ਉੱਥੇ ਹੀ ਯੂਨਾਨੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ‘ਪੁੱਤਰ’ (*huios*, ਹੂਈਯੋਈ) ਹੈ। ਮੀਰਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਖ਼ਾਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮਿਰਾਸ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਸੀ।

ਆਇਤ 27. ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਆਖਿਆ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਜਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ। ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਤੇ ਗਲਾਤੀਆਂ ਨੇ ‘ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ’ (*baptizō*, ਬੈਪਟਿਜ਼ੋ) ਭਾਵ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁਬਕੀ ਲਈ।⁵⁸ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਗਲਾਤੀਆ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਸੀਦਿਆ ਦੇ ਅੰਤਾਕੀਆ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 13:14, 48), ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੋਨਿਯੂਮ ਵਿਚ ‘ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 14:1), ਅਤੇ ‘ਦਿਰਬੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਲੇ’ ਬਣਾਉਣ ਦੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 14:20, 21)। ਤਾਂ ਵੀ ‘ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ’ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਮਨਬਦਲੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਹਚਾ, ਤੌਬਾ, ਇਕਰਾਰ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ (ਮੱਤੀ 28:19; ਮਰਕੁਸ 16:16; ਯੂਹੰਨਾ 3:5), ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:38, 41; 8:38; 10:47, 48; 16:15, 33; 18:8; 19:5; 22:16), ਅਤੇ ਪੱਤਰੀਆਂ ਵਿਚ (ਰੋਮੀਆਂ 6:3, 4; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:11; 12:13; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:12; ਤੀਤੁਸ 3:5; 1 ਪਤਰਸ 3:21) ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦ ਕੋਈ ‘ਮਸੀਹ ਵਿਚ/ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ’ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਆਸ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਪਾਪ ਲਈ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਲਈ ਜੀ ਉੱਠਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:3, 4; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:12)। ਪੌਲਸ ਇੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣਾ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:21)। ਇਕ ਰੁਹਾਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਪਤਿਸਮਾ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਪਾਪ ਦੀਆਂ ਗੰਦੀਆਂ ਲੀਰਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਇ (ਯਸਾਯਾਹ 64:6), ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਪਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਪੂਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 3:4; 6:11)। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ‘ਖੂਬੀਆਂ, ਗੁਣਾਂ, ਅਤੇ ਇਰਾਦਿਆਂ’ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚੁਣਦੇ ਹਾਂ।⁵⁹

ਆਇਤ 28. ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਇਸ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਇਕ ਖੁਬਸੂਰਤ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ: ਨਾ ਯਹੂਦੀ ਨਾ ਯੂਨਾਨੀ, ਨਾ ਗੁਲਾਮ ਨਾ ਅਜ਼ਾਦ, ਨਾ ਨਰ ਨਾ ਨਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸੱਭੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੋ। ਪੌਲਸ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਤੇ ਕੋਈ ‘ਯਹੂਦੀ’ ਜਾਂ ‘ਯੂਨਾਨੀ,’ ‘ਗੁਲਾਮ’ ਜਾਂ ‘ਅਜ਼ਾਦ,’ ਜਾਂ ‘ਨਰ’ ਜਾਂ ‘ਨਾਰੀ’ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।⁶⁰ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਸਲੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ

ਬਦਲ ਸਕਦੀ। ਇਹਦੇ ਉਲਟ ਪੌਲਸ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘‘ਸਲੀਬ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਚ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਧਰੀ ਹੈ।’’ ਸਭ ਲੋਕ ਇੱਕੋ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਸੀਹੀ ਬਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਲੋਕ ਖੁਦਾ ਲਈ ਮੁੱਲਵਾਨ ਹਨ। ਸਭ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਪਹਿਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਹਨ। ਖੁਦਾ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਪੌਲਸ ਦੀ ਤੀਹਰੀ ਵੰਡ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਗੈਰਕੌਮਾਂ, ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਵਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ‘‘ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’’ (3:26) ਅਤੇ ‘‘ਅਧਕਾਰੀ’’ (3:29) ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਇੱਕੋ ਬਪਤਿਸਮਾ’’ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਇੱਕੋ ਦੇਹ’’ ਵਿਚ ਰਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:4, 5)। ਉਹ ਅਸਲੀ ਵਾਰਸ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ‘‘ਸਾਂਝੇ ਅਧਕਾਰੀ’’ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 8:17)।

‘‘ਮਸੀਹ ਵਿਚ’’ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਇਸ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਔਰਤ/ਮਰਦ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ।⁶¹ ਇਸ ਸਚਿਆਈ ਨੂੰ 1 ਪਤਰਸ 3:1-7 ਵਿਚ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਮਤਹਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾਣ ਕੇ ਉਹਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ‘‘ਜੀਵਨ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਅਧਿਕਾਰੀ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਭਾਂਵੇਂ ਅੱਡੋ ਅੱਡ ਹਨ ਪਰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਫ਼. ਲੇਗਰਡ ਸਮਿਥ ਨੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਰੂਪਕ ਨਾਲ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਟੀਮ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ‘‘ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਪੌਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ’’ ਨਹੀਂ ਹਨ।⁶²

ਆਇਤ 29. ਆਪਣੇ ਖ਼ਤ ਦੇ ਇਸ ਭਾਗ ਨੂੰ ਪੌਲਸ ਨੇ ਇਕ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅੰਸ ਅਤੇ ਵਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋ। (ਵੇਖੋ 3:7-9)। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮਸੀਹ (ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ‘‘ਅੰਸ’’) ਵਿਚ ਹਨ ਪਛਾਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹ (ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅੰਸ) ਹਨ। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਵਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ’’ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਉਸ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਿਹੜਾ ਖੁਦਾ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀ, ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਮਸੀਹ ਦਾ ਸਰੇਸ਼ਠ ਹੋਣਾ (ਅਧਿਆਇ 3)

ਗਲਾਤੀਆਂ 3 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੌਲਸ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਉੱਤੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਸਰੇਸ਼ਠ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ।

ਆਤਮਾ ਦਾ ਸਬੂਤ (3:1-5)। ਗਲਾਤੀਆ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਕਰਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਤੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਾਸ ਦਾ ਦਾਨ ਮਿਲਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ 3:2, 26, 27; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:38; ਤੀਤੁਸ 3:5), ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰੀ

ਦਾਨ ਵੀ ਮਿਲੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 8: 12-17; 19: 5, 6)। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲਾਤੀਆ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਚਮਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੰਨੇ ਬਗ਼ੈਰ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਬੂਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਬਰਾਹਾਮ ਦਾ ਨਮੂਨਾ (3: 6-9)। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਵਢੇਰਾ, ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਨਮੂਨਾ (ਜਾਂ ਉਦਾਹਰਣ) ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਰਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਵਾਅਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ‘‘ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਰਾਣੇ ਮੁਬਾਰਕ’’ ਹੋਣੇ ਸਨ (ਉਤਪਤ 12: 3)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਨੁੱਖੀ ਕੁਲਪੱਤਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯਿਸੂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਅੰਸ ਸੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 8)। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਕਨਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਅਣਗਿਣਤ ਹੋਵੇਗੀ (ਉਤਪਤ 15: 4, 5)। ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੇ ‘‘ਯਹੋਵਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਰਮ ਗਿਣਿਆ’’ (ਉਤਪਤ 15: 6)। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜੀਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ‘‘ਨਿਹਚਾਵਾਨ ਅਬਰਾਹਾਮ’’ ਦੀ ਪੈੜ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਕਤ ਮਿਲੇਗੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 9)।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ (3: 10-14, 19-22)। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਰਾਪ ਦੇ ਹੇਠ ਹਨ। ਇਹ ਸਚ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ: ‘‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਹਰੇਕ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਲੱਗਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ’’ (3: 10)। ਨਾਲੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ: ‘‘ਕਿਉਂਕਿ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਏ’’ (ਰੋਮੀਆਂ 3: 23)। ਪਰ ਯਿਸੂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਪਾਪਰਹਿਤ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਦ ਉਹ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਮਰਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਪ ਦਾ ਸਰਾਪ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਲੈ ਲਿਆ। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ‘‘ਉਸ ਨੇ [ਖ਼ੁਦਾ] ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਪਾਪ ਦਾ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਾਡੀ ਖ਼ਾਤਰ ਪਾਪ ਠਹਿਰਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣੀਏ’’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5: 21)। ਇਸ ਕਰਕੇ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਪਾਪੀ ਹਾਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਧਰਮੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ (3: 15-18)। ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ (ਉਤਪਤ 12-22) ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਨ (ਕੁਚ 19-24)। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਸੌਂਹ ਖਾ ਕੇ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਉਤਪਤ 22: 15-18)। ਉਸ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਦ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲੇ (ਮੂਸਾ) ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇਮ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ‘‘ਅੰਸ’’ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 16 ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਸੀ। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, ‘‘ਤੇਰੀ ਅੰਸ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਬਰਕਤ

ਪਾਉਣਗੀਆਂ' (ਉਤਪਤ 22: 18)।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਮਕਸਦ (3:23-29)। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਤਕ ਨਿਗਰਬਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੁਲਨਾ ਲਈ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਰੂਪਕ ਗੁਲਾਮ-ਸਹਾਇਕ ਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਯੂਨਾਨੀ-ਰੋਮੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹੋ ਰਹੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (3:24)। ਉਸ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਵੱਡਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਹੋਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ ਸਮਝਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਅਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਿਆਂ। ਪਰ ਜਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ (ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮਰ ਆ ਗਈ), ਤਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ (ਸਰਪਰਸਤ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਲੀਬ ਦਿੱਤਾ ਮਸੀਹ (3: 1)

ਗਲਾਤੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ (3: 1)। ਕੁਰਿੰਥੁਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਸੂਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਇਹ ਠਾਣ ਲਿਆ ਭਈ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਸਗੋਂ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣਾ' (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:2)। ਪੌਲਸ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਹ ਇਹ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਨ ਉਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੀ ਮੈਨੂੰ ਪਰਾਪਤ ਵੀ ਹੋਈ ਜੋ ਮਸੀਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡਿਆਂ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੋਇਆ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਦੱਬਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਜੇ ਦਿਹਾੜੇ ਜੀ ਉੱਠਿਆ' (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:3, 4)।

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ ਯਿਸੂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਲੀਬ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੇ ਠੋਕਰ ਦੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਉਹ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਬਣਿਆ। ਇਹ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋ ਕਿ ਪਾਪ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਇਕ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੈ, ਡੂੰਘਾ ਭਰੋਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਜਿਹਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 20:7)। ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਲਿਆਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਇਸ ਨਾਲ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਨਿਹਚਾ ਹੋਰ ਵੀ ਗਹਿਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਅਤੇ ਲਹੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਬਲਕਿ 'ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਦ ਤੀਕਰ ਉਹ ਨਾ ਆਵੇ' (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:26)।

ਨੇਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ਰਕ (3: 3)

ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 3 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਭਲਾ ਆਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋ?” ਦੋਹਾਂ ਨੇਮਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਦੀਆਂ ਤੁਲਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮਸੀਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੁਨਿਆਵੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਗੱਲਾਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੇਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫ਼ਰਕ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਹਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿਣਗੇ ਬਲਕਿ ਮਸੀਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੇ ਸਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗਲਾਤੀਆਂ ਦਾ ਖ਼ਤ ਕਰਮਕਾਂਡ ਉੱਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਵਿਗਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ “ਕਰਮਕਾਂਡ” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਗਲਾਤੀਆਂ 1: 6-8 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਉੱਤੇ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੜਨਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧਕੇ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕਤੀ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਕਿਰਪਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਜਿਸ ਦੀ ਖ਼ੁਦਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ (3: 10-14)

ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 10-14 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਰਾਪ ਦੇ ਹੇਠ ਹਨ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਪਾਪ ਰਹਿਤ ਮਸੀਹ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪਾਪੀਆਂ ਲਈ ਦੁੱਖ ਉਠਾ ਕੇ ਮੌਤ ਝੱਲੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਸਰਾਪ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਵਾਸ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਜਤਾਏ:

ਜੋ ਸ਼ਰਾ ਤੋਂ ਨਾ ਹੋ ਸੱਕਿਆ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੋ ਉਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਤਾਣੀ ਸੀ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ ਪਾਪ ਦੇ ਲਈ ਪਾਪੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਘੱਲ ਕੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਪ ਉੱਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਤਮਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਰਾਸਤ ਹੁਕਮ [*dikaiōma*, ਡਿਕੋਓਮਾ] ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ (ਰੋਮੀਆਂ 8: 3, 4)।

ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਇਹ “ਹੁਕਮ” ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਸੀ, ਖ਼ੁਦਾ ਲਈ ਵੀ ਬੇਬਦਲ ਸੀ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਅਰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕਿਰਪਾ ਜਾਂ ਰਹਿਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਆਂ ਹੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਰਾਸਤ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਸੀ।

ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਜਾਂ ਰਾਸਤਬਾਜ਼ੀ ਇਸ ਦੀ ਚੁੰਧਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਚਮਕ ਸੀ।

ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਜ਼ਿਊਰਿਕ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸਾਂ, ਮੈਂ ਇਕ ਸਵਿਸ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਇਕ ਗਲੀ ਵਿਚ ਮੁੜ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਅਤੇ, ਮੈਂ ਨਜ਼ਰ ਘੁਮਾਈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਗਰ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਧਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਕ ਨੀਲੀ ਕਾਰ ਵੇਖੀ। ਮੈਂ ਇਕਦਮ ਸੜਕ ਦੀ ਸਾਈਡ ਤੇ ਹੋ ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਥੋਂ ਕੀ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਮੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਗਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਤੇ ‘‘ਫੂ ਨਾਟ ਐਂਟਰ’’ ਦਾ ਇਕ ਬੋਰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆਖ਼ਰੀ ਦਿਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਤਰਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ, ‘‘ਵੇਖੋ ਜਨਾਬ, ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਊਰਿਕ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਚਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ।’’ ਮੁਸਕੁਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਪੈਨ ਉਸ ਛੋਟੀ ਨੋਟਬੁਕ ਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘‘ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੈਡਲ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?’’ ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਨਿਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਲੱਗੇ ਰੋਡ ਸਾਈਨ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਪਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਭੁੱਲ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਆਦਮੀ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਚਲਾਨ ਲੈ ਕੇ ਸਬੰਧਤ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਦਫ਼ਤਰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾਨ ਭੁਗਤਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਕ ਅਹਿਮ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲਈ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਪਰ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਈ ਹਾਸੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਪਾਪ ਦੀ ਮਜ਼ੂਰੀ ਤਾਂ ਮੌਤ ਹੈ ...’’ ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿਚ ਸਿਵਾਏ ਉਹਦੇ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਆਇਤ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਦੋਬਾਰਾ ਕਰਨ ਨਾ ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਛੂਟ ਹੈ: ‘‘ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਵਿਚ ਸਦੀਪਕ ਜੀਵਨ ਹੈ’’ (ਰੋਮੀਆਂ 6:23)। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਨੇ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਨਿਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਪੱਕੀ ਸੀ। ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ:

ਪਰ ਹੁਣ ਸ਼ਰ੍ਰਾ [ਜਾਂ ‘‘ਕਾਨੂੰਨ’’] ਦੇ ਬਾਝੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਧਰਮ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ ... ਅਰਥਾਤ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਉਹ ਧਰਮ ਜਿਹੜਾ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਉੱਤੇ ਨਿਰਧਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਾਈਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਨਿਰਧਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ... ਜੋ ਉਹ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਉਸ ਨਿਸਤਾਰੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮੁਖ਼ਤ ਧਰਮੀ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 3:21-24)।

ਸਾਡੇ ਧਰਮੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਲਈ ਕੁਧਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ। ਹੱਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਸੋਚੇ ਗਏ ਨਿਸਤਾਰੇ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ‘‘ਨਿਸਤਾਰਾ’’ ਚੁਕਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚ ਇਹ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ‘‘ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪਰਗਟ

ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪ ਧਰਮੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਉਹ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਵੇ ਜਿਹੜਾ ਯਿਸੂ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰੇ' (ਰੋਮੀਆਂ 3:26)। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਭਾਵ ਹੁਕਮਨਾਮੇ (*dikaiōma*, ਡਿਕੇਓਮਾ) ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੀ ਕਿਰਪਾ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਪੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਅਨਾਦੀ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦਾ ਤੇਜ਼ ਭਰਿਆ ਦਾਨ ਦੇਣ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਸੀ।

ਖੁਦਾ ਆਪਣੇ ਸਭ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਆਈਂ ਅਤੇ ਧਰਮੀ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਰੱਬੀ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਖੂਬੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਖੂਬੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਆਪੋ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਅਸੀਮ ਬੁੱਧ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਾਪ ਦੀ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਲ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਖਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਇੱਕੋ ਇਕ ਸੰਭਵ ਰਾਹ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਾਪ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੱਲ ਹੋਈ। ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਤੇ ਪਾਪ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ? ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਆਖਿਆ, 'ਜੇ ਆਖੀਏ ਭਈ ਅਸੀਂ ਪਾਪੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਚਿਆਈ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਹੈ ਨਹੀਂ' (1 ਯੂਹੰਨਾ 1:8)। ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਬੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮੀ ਹੈ ਭਈ ਸਾਡੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕੁਧਰਮ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਕਰੇ' (1 ਯੂਹੰਨਾ 1:9)। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਆਖਿਆ, 'ਜੇ ਆਖੀਏ ਭਈ ਅਸਾਂ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਵਚਨ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ' (1 ਯੂਹੰਨਾ 1:10)। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੀ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਸੁੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਪਾਪੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਰਹਿੰਦੀ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਖੁਦਾ ਸਾਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੀ ਹੈ।

ਜਿਹੜਾ ਹੱਲ ਖੁਦਾ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦੁਆਉਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਸੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਭ ਖੁਦਾ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰ ਸਕੇ?

ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਦੁੱਖ ਭਰੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤੇ ਅਟੁੱਟ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। 'ਅਬਦੀ ਚੱਟਾਨ' ਵਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਭਜਨ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੱਡੀ ਸਚਿਆਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

ਮੇਰੇ ਹਾਥ ਕੀ ਮੇਹਨਤ ਸਬ,
ਬਿਲਕੁਲ ਹੈ ਬੇਕਾਰ ਐ ਰੱਬ;
ਆਂਸੂ ਬਹੁਤੇ ਰਹੇਂ ਅਗਰ,
ਦਿਲ ਕਾ ਜੋਸ਼ ਹੋ ਪੁਰ ਅਸਰ,
ਪਾਪ ਕਾ ਹੋਗਾ ਨਾ ਇਲਾਜ,
ਤੂੰ ਹੀ ਮੁਝੇ ਦੇ ਨਜਾਤ।

ਖਾਲੀ ਹਾਥ ਮੈਂ ਆਤਾ ਹੂੰ,
ਕਰੂਸ ਤਲੇ ਮੈਂ ਜਾਤਾ ਹੂੰ,
ਨੰਗੇ ਕੇ ਪਹਿਨਾ ਲਿਬਾਸ,
ਲਾਚਾਰ ਪਰ ਕਰ ਫਜ਼ਲ ਖ਼ਾਸ
ਚਸਮੇ ਪਾਸ ਮੈਂ ਦੌੜਤਾ ਹੂੰ,
ਧੋਤਾ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਤੇਰਾ ਲਹੂ।⁶³

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਪਸੰਦ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਪਸੰਦ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਖ਼ੁਦਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਾਪੀ ਹਾਂ। ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹੀ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਸਕਦੇ ਹਾਂ (3:26-29)। ਇਸ ਤੱਥ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਲੀਬ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਝੁਕ ਜਾਈਏ।

ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਸ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣਾ ਜਿਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਆਖੀਏ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਪ ਬਲੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। “... ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਪ ਉੱਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਤਮਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਰਾਸਤ ਹੁਕਮ [dikaiōma] ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ” (ਰੋਮੀਆਂ 8:3, 4)। ਇਸ ਕਰਕੇ ਛੁਡਾਏ ਹੋਏ ਆਦਮੀ ਲਈ ਆਤਮਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਨਿਹਚਾਏ ਜਾਣਾ (3: 11)

ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਸੀ (ਉਤਪਤ 15:5, 6)। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ! ਸਭ ਧਰਮੀ ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਮਤਹਿਤ ਰਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੁਰਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸਤਰੀਆਂ, ਸਭ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11)। ਖ਼ੁਦਾ ਨਾਲ ਮਨੱਖ ਦੇ ਸਹੀ ਸਬੰਧ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹਾਬਲ ਅਤੇ ਨੂਹ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤੋਂ ਵੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:4, 7, 39, 40) ਰੱਬੀ ਵਾਅਦਿਆਂ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਗਲਾਤੀਆਂ 3 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ‘ਅੰਸ’ ਭਾਵ ਮਸੀਹ ਸੀ (3:16)। ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਬੂਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਰਤ ਜਿਹੜੀ ਵਚਨ ਵਿਚ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਹਥਕੂਕ 2:4 ਨਾਲੋਂ ਬੇਹੱਤਰ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲਾਤੀਆਂ 3:11: ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ‘ਧਰਮੀ ਨਿਹਚਾ ਤੋਂ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ’ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 1:17; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:38)।

ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਖ਼ੁਦਾ (3: 15-18)

ਖ਼ੁਦਾ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਪੱਕਾ ਖ਼ੁਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨੂਹ, ਅਬਰਾਹਾਮ, ਮੂਸਾ, ਅਤੇ ਦਾਉਦ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹੇ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ

ਦੇ ਕਈ ਹਵਾਲੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਅਣਹੋਣਾ ਹੈ’’ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 6: 18)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਜੋ ... ਝੂਠ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ’’ (ਤੀਤੁਸ 1: 2)। ਇਕ ਹੋਰ ਥਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਤੁਹਾਡਾ ਸੌਦਣ ਵਾਲਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰੇਗਾ’’ (1 ਥੋਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5: 24)।

ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਅਕਸ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਬੂਰ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ‘‘ਹੇ ਯਹੋਵਾਹ, ਤੇਰੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਕੌਣ ਟਿਕੇਗਾ? ਤੇਰੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਕੌਣ ਵੱਸੇਗਾ?’’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਜਵਾਬ ਹੈ, ‘‘[ਉਹ] ਜਿਹੜਾ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਮੁੱਕਰਦਾ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਹੀ ਪਵੇ’’ (ਜ਼ਬੂਰਾਂ 15: 1, 4; NIV)।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਤੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ (3: 15-29)

3: 15-29 ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੇਚੀਦਾ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਤੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ। ਇਸ ਵਚਨ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।⁶⁴

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕੀ (3: 15-18)। ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਬਦਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ‘‘ਅੰਸ’’ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸੀ।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਸੀ (3: 19, 20)। ਅਜਿਹਾ ਦੋ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਸੀ। (1) ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਆਰਜੀ ਸੀ (3: 19ਓ)। ਜਦ ਮਸੀਹ ਨੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। (2) ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਇਕ ਵਿਚੋਲੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (3: 19ਅ, 20)। ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਉਲਟ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਵਿਚੋਲੇ (ਮੂਸਾ) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸੀ।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ (3: 21-25)। ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜੀਵਨ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ‘‘ਪਾਪ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨਾ’’ ਜਾਂ ‘‘ਪਾਪ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ’’ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਉਹ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (3: 26-29)। ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ, ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਨਿਹਚਾ, ਤੋਬਾ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਬਰਕਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋਸ਼ ਭਰੇ ਸਮਰਪਣ ਵਾਲੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਪੌਲਸ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਖ਼ਾਰਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੇ ਇਕ ਅਹਿਮ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਹੁਣ

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (3:26-29)

ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਨੂੰ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਡੁਬਕੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾਇਤ ਨਾਲ ਬਰਕਤ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ’’ ਹਾਂ (3:26)। ਸਾਨੂੰ ‘‘ਲੇਪਾਲਕ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਆਤਮਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਅੱਬਾ, ਹੇ ਪਿਤਾ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਾਂ’’ (ਰੋਮੀਆਂ 8:15ਅ)। ਮਸੀਹ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਹਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਤਾਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਆ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੀ ਉਸ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ‘‘ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ’’ ਹੈ (3:27)। ਪਾਪ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਅਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਲਿਬਾਸ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੁਰਗੀ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਰਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੋਜ਼ ਹੋਰ ਉਹਦੇ ਵਰਗੇ ਬਣ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣਾ ਜਾਰੀ ਰਖਦੇ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਹਾਂ (3:28)। ਇਸ ਵਨਸੁਵੇਨੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ, ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ, ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸਭ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ‘‘ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਇੱਕੋ’’ ਹਨ ਉਹੀ ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਹ ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ‘‘ਬਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਕਾਰੀ’’ ਹਾਂ (3:29)। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ (ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ‘‘ਅੰਸ’’)। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਾਰਿਸ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਲਕਿ ‘‘ਅਵਿਨਾਸੀ, ਨਿਰਮਲ ਅਤੇ ਨਾ ਕੁਮਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ’’ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ‘‘ਜੋ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਧਰਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ’’ (1 ਪਤਰਸ 1:4)।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਹੋਬਰਟ ਐਲ. ਜੋਨਸਨ, ਦ ਲੈਟਰ ਆਫ ਪੌਲ ਟੂ ਦ ਗਲੇਸੀਅੰਜ, ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਆਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਆਰ. ਬੀ. ਸਵੀਟ ਕੰ., 1969), 74. ²ਵਾਲਟਰ ਬਾਉਰ, ਏ ਗ੍ਰੀਕ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਐਂਡ ਅਦਰ ਅਰਲੀ ਕ੍ਰਿਸਚਿਅਨ ਲਿਟਰੇਚਰ, ਜਿਲਦ 3, ਸੋਧ ਅਤੇ ਸੰਪਾ. ਫ੍ਰੈਡਰਿਕ ਵਿਲੀਅਮ ਡੈਂਕਰ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪ੍ਰੈੱਸ, 2000), 1101. ³ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੰਮਾਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲੇ ਸਨ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਤਮਿਕ ਬੁੱਧ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ (ਲੂਕਾ 24:25)। ⁴ਬਾਉਰ, 171. ⁵ਬੋਨ ਵਿਦ੍ਰਿਗਟਨ III, ਗ੍ਰੇਸ ਇਨ ਗਲੇਸੀਆ: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਸੇਂਟ ਪੌਲ'ਸ ਲੈਟਰ ਟੂ ਦ ਗਲੇਸੀਅੰਜ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸਿੰਗ ਕੰ., 1998), 202. ⁶ਕੈਠਬ ਐਲ. ਬੋਲਸ, ਗਲੇਸੀਅੰਜ ਐਂਡ ਇਫਿਸੀਅੰਜ, ਦ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈੱਸ NIV ਕਮੈਂਟਰੀ (ਜੇਪਲਿਨ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈੱਸ ਪਬਲੀਸਿੰਗ ਕੰ., 1993), 71-72. ⁷ਰਿਚਰਡ ਐਨ. ਲੌਗਨੈਕਰ, ਗਲੇਸੀਅੰਜ, ਵਰਡ ਬਿਬਲੀਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲਦ 41 (ਨੈਸ਼ਵਿੱਲ: ਥੋਮਸ ਨੈਲਸਨ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼, 1990), 100. ⁸ਆਤਮਾ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰੀ ਦਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵੇਲੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 19:5, 6), ਜੋ ਕਿ ਆਤਮਾ ਦਾ ਵਾਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਚਮਤਕਾਰੀ ਦਾਨ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ

ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 8: 14-17)। ਦੋਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਾਨ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਕੁਰਨੇਲਿਉਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਹਾਏ ਜਾਣ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਵੀ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 10: 44-48)।⁹ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਸਰਗਰਮ ਹੈ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਕੌਮ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ (ਜਿਵੇਂ ਮੂਸਾ, ਸਮਸੂਨ, ਅਤੇ ਏਲੀਆਹ)। ਯੋਏਲ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਆਤਮਾ ਨੇ ‘‘ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਾਂ ਉੱਤੇ’’ ਵਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਯੋਏਲ 2: 28, 29; ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2: 17, 18)।¹⁰ ਬਾਉਰ, 914-16.

¹¹ ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 4: 11; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15: 2; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6: 1. ¹² ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9: 10; ਅਫਸੀਆਂ 4: 16; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 1: 19; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2: 19; 1 ਪਤਰਸ 4: 11; 2 ਪਤਰਸ 1: 5, 11. ¹³ ਬਾਉਰ, 1087. ¹⁴ ‘‘ਨਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ’’ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। *neos* (ਨਿਓਸ, ‘‘ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ’’ ‘‘ਹਾਲ ਹੀ ਦਾ’’) ਅਤੇ *kainos* (ਕਾਈਨੋਸ) (‘‘ਗੁਣ ਵਿਚ ਨਵਾਂ,’’ ਜਾਂ ‘‘ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂ’’।) ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਮਰਕੁਸ 16: 17 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੰਤੋਕੁਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗਲੀਲੀ ਰਸੂਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ‘‘ਬੋਲੀਆਂ’’ ਨਸਲੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਨ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਪੰਤੋਕੁਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਉੱਥੇ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋਏ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਚੰਭਾ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2: 7, 8)।¹⁵ ਇਹ ‘‘ਬੋਲੀਆਂ’’ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖੇ, ਨਸਲੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਕਰਤੱਬ 2: 5-11; 10: 44-47; 11: 15)।¹⁶ ‘‘ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਾਂ’’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਦੂਜਾ ਵਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ), ਕਿਉਂ ਜੋ ਪੰਤੋਕੁਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਹੀ ਸਨ। ਇਹ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਕਬੂਲ ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 11: 1-18)।¹⁷ ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 2: 18-21; 3: 2; 7: 31; 9: 16; 12: 37; 20: 30, 31; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 14: 21, 22; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 12; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2: 3, 4. ¹⁸ ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 4: 1-25; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11: 8-12, 17-19; ਯਾਕੂਬ 2: 18-24. ¹⁹ ਐਫ. ਐਫ. ਬਰੂਸ, *ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਗਲੇਸੀਅੰਜ਼, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸਿੰਗ ਕੰ., 1982), 155. ²⁰ ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 11: 18; ਰੋਮੀਆਂ 3: 24; 6: 23.

²¹ ਆਰ. ਐਲਨ ਕੋਲ, *ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਆਫ ਪੌਲ ਟੂ ਦ ਗਲੇਸੀਅੰਜ਼, ਟ ਟਿੰਡੇਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸਿੰਗ ਕੰ., 1965), 92. ²² ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 2: 28, 29; ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 3: 2, 3; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2: 11-13. ²³ ਬੋਲਸ, 76. ²⁴ ਜੌਨਸਨ, 83. ²⁵ ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5: 21; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4: 15; 5: 8, 9; 1 ਪਤਰਸ 2: 22; 1 ਯੂਹੰਨਾ 3: 5. ²⁶ ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6: 20; 7: 23; 2 ਪਤਰਸ 2: 1; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 5: 9; 14: 3, 4. ²⁷ ਲਿਓਨ ਮੌਰਿਸ, *ਗਲੇਸੀਅੰਜ਼: ਪੌਲ'ਸ ਚਾਰਟਰ ਆਫ ਕ੍ਰਿਚਿਅਨ ਫ੍ਰੀਡਮ* (ਡਾਉਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1996), 106. ²⁸ ਬਾਉਰ, 685. ²⁹ ਲੁਡਵਿਗ ਕੋਏਲਰ ਐਂਡ ਵਾਲਟਰ ਬਾਉਮਗਾਰਟਨਰ, *ਦ ਹਿਬਰੂ ਐਂਡ ਅਰੈਮੇਕ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਸਟਡੀ ਐਡੀਸ਼ਨ*, ਅਨੁ. ਅਤੇ ਸੰਪਾ. ਐਮ. ਈ. ਜੇ. ਰਿਚਰਡਸਨ (ਬੋਸਟਨ: ਬ੍ਰਿਲ, 2001), 1: 863. ³⁰ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਡੇਵਿਡ ਸਟੀਵਰਟ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਫਿਲਿੱਪੀਅੰਜ਼* (ਸਰਸੀ, ਆਰਕੈਂਸਾ: ਸਟੀਵਰਟ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ੰਜ਼, 2006), 279-83 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

³¹ ਲੈਂਗਨੈਕਰ 128. ³² ਮੌਰਿਸ, 109. ³³ ਬੋਲਸ, 82. ³⁴ ਵਿਲੀਅਮ ਐਮ. ਰਾਮਸੇ, *ਏ ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ*

ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਸੇਂਟ ਪੌਲ'ਸ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਗਲੇਸੀਅੰਜ਼, ਲਿਮਿਟੇਡ ਕਲਾਸਿਕਲ ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ (ਪੰਨਾ ਰਹਿਤ: ਜੀ. ਪੀ. ਪੁਟਨੇਮ ਸੰਸ., 1900; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, ਮਿਨਿਆਪੁਲਿਸ: ਕਲਾਕ ਐਂਡ ਕਲਾਕ ਕ੍ਰਿਸਚਿਅਨ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼, 1978), 354-55. ³⁵ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 12:7; 13:15, 16; 15:5, 18; 16:10; 17:7-10; 22:17, 18 (KJV)। ³⁶3:29 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੇ ਆਤਮਿਕ 'ਅੰਸ' ਦੀ ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਵਚਨ ਨਾਉਂ *sperma* (ਸਪਰਮਾ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਵਿਚ *zera*' (ਜ਼ੀਰਾ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਹਾਕ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਲਈ ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸਮਾਏਲ ਅਤੇ ਏਸਾਵ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ³⁷ਠੂਹ (ਉਤਪਤ 9:8-17), ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ (ਉਤਪਤ 15:18-21; 17:1-14), ਮੂਸਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸਰਾਏਲ (ਕੂਚ 19:5, 6; 24:3-8; 34:10), ਅਤੇ ਦਾਊਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰਾਣੇ (2 ਸਮੂਏਲ 7:12-16; 23:5) ਸਮੇਤ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਕਈ ਅਹਿਮ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹੇਗਾ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 31:31-34; ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:6-13)। ³⁸ਮੋਰਿਸ, 111. ³⁹ਉੱਥੇ ਹੀ। ⁴⁰ਇਹ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ ਇਖਤਿਆਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾਉਂ ਸ਼ਬਦ (*kurios*) ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, 'ਪ੍ਰਭੂ,' 'ਸਵਾਮੀ,' ਜਾਂ 'ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ।'

⁴¹'ਅਧਕਾਰ' ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*klēronomia*, ਕਲੇਰੋਨੋਮੀਆ) ਹੈ। (4:7 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ⁴²ਜੋਨਸਨ, 92. ⁴³ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਆਰਜ਼ੀ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਲਈ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਨ ਵਿਦ੍ਰਿਗਟਨ III ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 'ਮੁੱਢਲੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਨਾਤਨ ਮੰਸਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਸੀ' (ਵਿਦ੍ਰਿਗਟਨ, 254)। ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਝਲਕ 1 ਏਨੋਕ 99.2; ਜੁਥਲੀਸ 1.26-29; ਜੋਸੇਫਸ ਅਗੋਸਟ ਐਪਿਅਨ 2.39 ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ⁴⁴ਡੇਵਿਡ ਜੇ. ਲੌਲ, 'ਦ ਲਾਅ ਵਾਜ਼ ਅਵਰ ਪੈਡਾਗੋਗ': ਏ ਸੱਟਤੀ ਇਨ ਗਲੇਸੀਅੰਜ਼ 3:19-25,' ਜਨਰਲ ਆਫ ਬਿਬਲਿਕਲ ਲਿਟਰੇਚਰ 105 (ਸਤੰਬਰ 1986): 483. ⁴⁵ਜੁਥਲੀਸ 1.26-29; ਜੋਸੇਫਸ ਐਂਟੀਕੁਇਟੀਜ਼ 15.5.3. ⁴⁶ਜੇ. ਬੀ. ਲਾਈਟਫੁਟ, ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਆਫ ਸੇਂਟ ਪੌਲ ਟੂ ਦ ਗਲੇਸੀਅੰਜ਼, ਕਲਾਸਿਕ ਕਮੈਂਟਰੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਜ਼ੌਂਡਰਵਨ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1957), 147. ⁴⁷ਬਾਉਰ, 1067. ⁴⁸ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ '*pedagogue*' (ਉਸਤਾਦ) 'ਟੀਚਰ' ਜਾਂ 'ਅਧਿਆਪਕ' ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ⁴⁹ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਵੇਖੋ ਲੌਂਗਨੇਕਰ, 146-48; ਨੌਰਮਨ ਐਚ. ਯੰਗ, '*pedagogus*, ਪੈਡਾਗੋਗਸ': ਦ ਸੋਸਲ ਸੈਂਟਿੰਗ ਆਫ ਦ ਪੌਲਿੰਗ ਮੇਟਾਫੋਰ,' ਨੌਵਮ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ 29, ਨੰਬਰ 2 (1987): 150-76; ਨੌਰਮਨ ਐਚ. ਯੰਗ, 'ਦ ਫਿਗਰ ਆਫ ਦ ਪੈਡਾਗੋਗਸ ਇਨ ਆਰਟ ਐਂਡ ਲਿਟਰੇਚਰ,' ਬਿਬਲਿਕਲ ਆਰਕਿਓਲੋਜਿਸਟ 53, ਨੰਬਰ 2 (ਜੂਨ 1990): 80-86. ⁵⁰ਹੋਰੋਦੇਟਸ ਹਿਸਟਰੀਜ਼ 8.75.

⁵¹ਲਿਬਨਿਅਸ ਓਰੇਸਨਸ 58.8. ⁵²ਅਰਿਸਟਾਇਡਸ ਇਨ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਓਰੇਟਰੀ 380. ⁵³ਬਰੂਸ, 182. ⁵⁴ਜੀਨੋਫੋਨ ਲੈਸਿਡੇਮੋਨਿਅੰਸ 3.1. ⁵⁵ਦ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਇਨਸਾਇਕਲੋਪੀਡੀਆ, ਸੋਧਿਆ ਅੰਕ, ਸੰਪਾ. ਜਿਊਫਰੀ ਡਬਲਯੂ. ਬ੍ਰੈਮਿਲੇ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1979), 1:840 ਵਿਚ ਰੌਬਰਟ ਗੁਏਲਿਚ 'ਕਸਟੋਡਿਅਨ।' ⁵⁶ਵੇਖੋ ਕੂਚ 4:22, 23; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 14:1, 2; ਰੋਸ਼ੇਆ 11:1. ⁵⁷ਸਾਮਜ਼ ਆਫ ਸੌਲੌਮਨ 17.26, 27; ਜੁਥਿਲੇਜ਼ 1.22-25; 3 ਮੈਕਬੀਜ਼ 6.28. ⁵⁸ਬੋਲਸ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, 'ਆਤਮਾ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਦੱਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ

ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਆਮ ਸੀ' (ਬੋਲਸ, 95)।⁵⁹ ਲੌਗਨੈਕਰ, 156. ⁶⁰ ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7:22; 12:13; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:14, 15; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:11; ਫਿਲਿਮੋਨ 16.

⁶¹ ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:3-16; 14:34-36; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:22-33; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:18, 19; 1 ਤਿਮੋਥਿਊਸ 2:8-15; 3:2, 8, 12; ਤੀਤੁਸ 2:3-5. (ਵੇਖੋ ਜੈਕ ਕਾਟਰੇਲ, ਜੈਂਡਰ ਰੋਲਸ ਐਂਡ ਦ ਬਾਈਬਲ: ਕ੍ਰਿਏਸ਼ਨ, ਦ ਫਾਲ ਐਂਡ ਰਿਡੈਂਪਸ਼ਨ [ਜੋਪਲਿਨ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈੱਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1994], 217-94)।⁶² ਐਫ਼ ਲੇਗਰਡ ਸਮਿਥ, ਸੈੱਨ ਆਫ ਸਟ੍ਰੈਂਥ ਫਾਰ ਵਿਮਨ ਆਫ ਗਾਡ (ਯੂਜੀਨ, ਓਰਿਗੋਨ: ਹਾਰਵੈਸਟ ਹਾਊਸ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼, 1989), 203. ⁶³ ਏ. ਐਮ. ਟੋਪਲੇਡੀ, 'ਰੌਕ ਆਫ ਏਜਸ,' ਸੌਂਗਸ ਆਫ ਫੇਥ ਐਂਡ ਪ੍ਰੈਜ਼. ਸੰਕਲ. ਅਤੇ ਸੰਪਾ., ਆਲਟਨ ਐਚ. ਹੋਵਰਡ (ਵੇਸਟ ਮੇਨਰੋ, ਲੁਇਸਿਆਨਾ: ਹੋਵਰਡ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1994) ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਵਾਦ।⁶⁴ ਇਹ ਮੁੱਖ ਪੁਆਇੰਟ ਵਾਰੇਨ ਡਬਲਯੂ. ਵਿਅਰਸਬੇ, ਦ ਬਾਈਬਲ ਐਕਸਪੋਜਿਸ਼ਨ ਕਮੈਂਟਰੀ: ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਜਿਲਦ 1 (ਕੋਲੋਰਾਡੋ ਸਪ੍ਰਿੰਗਸ, ਕੋਲੋਰਾਡੋ: ਵਿਕਟਰ, 2001), 701-4 ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ।